«بوزانتيون»
ارمنيجه يوميه غزته . صاحب امتياز ومدير مسؤلى بوزانت كچيان
مطبعه واداره خانه سى باب عالى جاده سنده ٣٨ نمرولى دائرهٔ مخصوصه ده در

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. Տարեկան մէճտ. վեցամսեայ 3½, եռամսեայ 2. — Արտասահման 40 Փր., վեցամսեայ 20, եռամսեայ 10: Թղթատարի ծախք մեր վրայ՝ բաց ի Բոսթ Հօքալէ:

ԲՈՒԶԱՆԴԻՈՆ

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ — ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲՈՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ
Ի դիմաց թերթին կ'ստորագրէ մի միայն
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆԸ
Առ որ կ'ուղղուին ամէն գրութիւնք

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur–Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab Aali Djaddéssi, No. 38.
CONSTANTINOPLE

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 263 — Կ. ՊՈԼԻՍ, ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, 1897 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 9/21 — 24 ՐԵՊԻ ԻՒԼ ԱԽԸՐ 1315. — 9 ԻԼՈՒԼ 1313 — Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 263

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ԸՆՏԱՆԻՔՆԵՐՈՒՆ ԱՊԱԳԱՆ

Յաջողութեան մէջ ըլլայ թէ ձախողութեան մէջ, երիկ մարդուն ամէնէն անոյշ և միանգամայն ամէնէն հարկեցուցիչ պարտաւորութիւնն է իր ընտանիքին ապագան ապահովելու համար բան մ'ընել, կամ գէթ բան մը խորհիլ:

Սա անպաշտպան էակներուն, — մանկամարդ կին մը, կամ հիւանդոտ կին մը, կամ ծեր կին մը — կին մը, ի մի բան — և անչափահաս զաւակներուն — մոռնալ թէ էգ, ուշիմ, խելացի, թէ դանդաղ կամ թոյլ, — բոլոր այս օգնութեան կարօտ արարածներուն մէջ ենք պատասխանատու Աստուծոյ և մարդկան առջեւ: Ջանանք մենք բերած դրած ենք այն վիճակին մէջ ուր են: Իրաւ է որ կինը խելքն հասնելով եղած է մայր. բայց մեզ յոյս դնելով իր հզօր ընկերին պաշտպանութեան: Իսկ զաւակն ամէնէն անմեղն են, բոլորովին անպատասխանատու: Ծ'բերելն մեզ որ ի կեանս կոչենք զանոնք: Մեր քմահաճոյք գոյութիւն տուած է անոնց: Տարրական խղճմտութիւնը պարտ կ'դնէ մեր վրայ ապահովել անոնց կենսունակն ու ապրուստը, գոնէ մինչեւ որ իրենք իրենց օգնելու կարող ըլլան:

Իր ընտանեաց ապագան խորհելով մարդ շատ հեզ իր պարտքն իսկ կատարած կ'ըլլայ: Ժամանակին աշխատասիրութեամբ և խնայասիրութեամբ մի կողմ դրուած փոքրիկ գումարներն որք հասութաբեր վիճակ մը առած են՝ ընտանիքին երջանկութեան հետ մարդուն ալ ծերութիւնը կ'ապահովեն, եթէ համնի ծերութեան, եթէ անակնկալ մահ մը զինք կանուխէն չզրկէ իրեններուն գորովէն: Բայց գէթ այն խղճալի վիճակին մէջ մարդը գոհ կ'մեռնի, գիտնալով որ իր յեղակարծ հիւանդութիւն կամ վաղահաս վախճան բոլորովին թշուառ պիտի չթողու իր սրտին հատորները:

Բայց կարելի՞ բան է որ ընտանիքին մէջ ամէն բան նախատեսութեամբ տնօրինուի: Եթէ մարդիկ միայն նախատեսութեան զգացումով վարէին, ընտանիք չէր կազմուեր: Մարդ իր ֆիզիքական հաճոյքին համար չէ միայն որ կ'ամուսնանայ: Աւելի բարձր բնազդներ ալ զինք կը մղեն այդ օրէնսդ վիճակին: Եւ այն բնազդներ նախատեսական չեն լոկ: Ոյլասիրութիւն ալ մեր բարոյական կեանքին ամբողջացուցիչ մասը կ'կազմէ: Ուրիշը սիրելու, ուրիշին համար զոհողութիւն կրել, իր հանգիստը զոհել ուրիշին հանգստեանը, մին է այն զգացումներէ որով ընտանիքը կ'կազմուի: Եւ այս զգացումով, մարդ հոգ պիտի տանի իր ընտանիքին ապագան ապահովելու՝ մինչեւ իսկ ներկային մէջ ինքզինքն զրկելով:

Ամէնէն մանրներէն սկսեալ ամէնէն խոշոր անասուններն քով անգամ կայ իր պզտիկները գէթ կարճ միջոց մը հոգալու բնազդը: Մարդուն քով այս բնազդ կրօնային և բարոյական նկատումներով բնականապէս ա՛լ աւելի ուժովցած և ընդարձակուած է: Քաղաքակրթութիւնն ալ կրօնին օգնութեան եկած է՝ ցուցնելով նոր և կատարելագործուած միջոցներ ընտանիքներու ապագան ապահովելու: Ժողովրդային մանր խնայութիւններն ամփոփելու և շահագործելու սահմանուած շատ մը հաստատութիւններ կան արեւմտեան ազգերուն մէջ: Այնպիսի հաստատութիւններ տակաւին գրեթէ չկան մեր մէջ: Խնայութիւնը ժողովրդականացնելու տնտեսագիտական աւանդ խնդիրն ըստ բաւականին ուսումնասիրուած չէ տակաւին մեր մէջ: Թղթի վրայ թերեւս ուսումնասիրուած ըլլայ, բայց գործադրման համար շատ մը պայմաններ կը պակսին: Օրինակի համար, Նամակատուններուն յարակից խնայողական սնտուկն, ուր 20 փարան անգամ կ'ընդունուի, դեռ չունինք մեզ: Բայց՝ բարեբախտաբար, խնայութեան ուրիշ կարեւոր միջոց մը առձեռն պատրաստ ունինք: Գործաւորն, արհեստաւորն, իր փոքրիկ խնայութեան գումարն ամէն վայրկեան կարող է քաշել Նամակատունէն, կամ ժողովրդային դրամատունէն, ու ծախսել, ա՛և է վայրկենական յիմարանոյքի մը գոհացում տալով: Այս փորձութեանց դէմ կատարեալ զգուշութեան միջոցներով կ'ներկայանայ Ապահովագրութիւնը: Ընտանիքին պետին բարեյօժար կամքն է ապահովագրութեան հիմը: Բայց մուրհակն ստորագրուելէն և առաջին տարեվճարը կամ վեցամսեայ վճարումն ըլլալէն ետքը, հեռանկատ և հայրախնամ կամքի այս գովելի արտայայտութիւն կը դառնայ կ'անցնի հաճելի կերպիւ հարկեցուցիչ պարտաւորութիւններու կարգն: Ա՛լ վարժութիւն մը կ'ըլլայ, և ամէն վարժութիւններու պէս, կերպով մը պարտաւորիչ հանգամանք կ'զգենու: Եւ յետոյ, մարդ ժողովրդային Պանքային, աւանդից սնտուկին, կամ Նամակատան արկղ մէջ ինչ դրամ որ կրցած է թողուլ՝ զա՛յն միայն կ'ընդունի՝ խիստ փոքրիկ շահով մը. մինչ Ապահովագրութիւնը բուն իսկ անակնկալին դէմ ապահովութիւն կ'ընծայէ, ընտանիքին ապագան ապահովելով ճիշդ այն պարագային մէջ իսկ երբ ընտանիքին պետը ժամանակ չէ ունեցեր իր խնայութեան հեռանկատ հաշիւներն ամբողջացնելու, և մաքին մէջ պատկերած վիճակն իրագործելու յօգուտ իր կնոջ ու զաւկներուն:

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՆԻՒԹԵՐ

ԹԵՍԱԼԻԱ

Բ.

ԴԻՒՑ ԵՒ ՄՈՒՍԱՅՔ

Բայց Թեսալիա միայն Աքիլլէսի շնորհիւ չէ որ նանուանի է: Առասպելական ու դիցաբանական յիշատակութեանց կարգին մէջ առաջին տեղը կը գրաւէ իբրեւ գերագանցապէս հայրենիք Մուսայից և սիրելագոյն բնակավայր դից ու դիցուհեաց, որոնք թէպէտ երբեք գոյութիւն ունեցած չեն, ու մանաւանդ յետ քրիստոնէութեան դադրած են պաշտաման և յարգանաց առարկայ ըլլալէ, բայց և ոչ երբեք մոռցուած են, և աւելի ծանօթ ու կենդանի են—գէթ դասական և պատմական ուսմանց հմուտ եղողներուն— քան աշխարհի 1450 միլիոն բնակչաց 800 միլիոն հեթանոսներուն պաշտած աստուածներն, կուռքեր և այլ առարկաներ: Եւ կա՞յ մէկն որ չճանչնայ Արամազդ, Հերա, Պոսիդոն, Արէս, Աստղիկ, Աթենաս, Ապողոն, Անահիտ, Հեփեստոս, Դեմետրէ, Հերմէս և Վեստա, — յունական դիցաբանութեան երկոտասան մեծ աստուածներն որ Ողիմպոսի երկնաձեմ գագաթն ի ժողով կ'գումարուէին մահկանացուաց բախտն որոշելու: Արդ, աստուածաբնակ և դիցափառ Ողիմպոս երկնահանգէտ լեռը Թեսալիոյ մէջ է: Թեսալիոյ մէջ են նոյնպէս Պառնասոս լեռն ու Տեմպեան հովիտն, ուր իննը Մուսայք կ'բնակէին յաւերժական դալարուտներու և սաղարթագեղ ու հովանաւոր պուրակներու մէջ, Մուսաներն՝ որոնցմէ տարբեր ոգիներ չստեղծուեցան դեռ ներշնչելու համար քերթողներն ու բանաստեղծներն, այլ տակաւին Մնեմոսինէի ինն աղջիկներն են — Կլիօ, Եւտերպէ, Թալիա, Մելպոմենէ, Թերպսիքորէ, Եռատոյ, Պոլիմնիա, Ուրանիա և Կալիոպէ — որ աւելի և խանդ ներշնչելու մենաշնորհն ունին ցարդ: Թեսալիոյ մէջ են դարձեալ Օսսա և Պելիոն լեռները զորս անհեթեթ ու անճոռնի հսկաները վրայէ վրայ դրին երկինք ելնելու և աստուածոց հայրն Արամազդ երկինքէն վլորելով իրենց հայրը Տիտան անոր յաջորդ կարգելու, բայց Հեփեստոսի Կիկլոպեանց ձեռքով շինուած կայծակներն ի ձեռին չանթահարեց զանոնք Արամազդ և ի Տարտարոս գահավիժեց: Թեսալիա այսպէս յունական վառ երեւակայութեան առջեւ գերաշխարհիկ ու չքնաղաւէտ երկիր մ'էր անմահից՝ քան մահկանացուաց բնակութեան արժանի: Եւ բնական էր թէ այդպէս պիտի համարուէր, զի բաղդատմամբ միջին ու հարաւային Յունաստանի՝ Թեսալիա որ է հիւսիսային Յունաստան՝ շատ աւելի գեղեցիկ եւ զուարթագեղ երկիր մ'է, լայնատարած դաշտերով, բարձրաբերձ լեռներով, ջրաւէտ ալբիւրներով,—յորս յաւերժահարսներ կ'լողանային, —եւ կանաչափայլ ու դալարազարդ բուսականութեամբ: Մինչ միջին Յունաստան որ կ'պարունակէ Ատտիկէ գաւառն Աթէնքը մայրաքաղաքով, և Պեղոպոնէս (հարաւային Յունաստան) որ կ'խնար Լակոնիա մայրաքաղաք ունենալով Սպարտա, ընդհանրապէս զուրկ են բնական այդպիսի առաւելութիւններէ: Եւ ի զուր չէ որ Հոմերոս «քաջոտն», «երագոտն» և այլ հոմանիշ մակդիրներ կուտայ Աքիլլէսի, զի Թեսալի որդին առիթ ունեցած էր Թեսալիոյ ընդարձակածաւալ դաշտերուն մէջ քաջարշաւ ընթացող ըլլալու, իբրեւ արժանի զաւակ դաշտային երկրի մը:

Սակայն չնայելով թէ Յոյնք իբրեւ իրենց սրբազան երկիր կ'համարէին զԹեսալիա, երբեք չկրցան պաշտպանել զայն, երբ ցամաքէն յարձակում կրեցին ո և է դարու մէջ: Այլ կամ սկիզբէն լքին զայն ու ապաստանեցան Թերմոպիլի կիրճերուն ու Ոէթէոս լեռանց հարաւակողմը, կամ այս անգամ եղածին պէս չուտով յաղթուելով՝ անոր անպատսպար դաշտերուն մէջ նահանջեցին դէպ ի հարաւ: Թեսալիոյ վրայ եղած նշանաւոր արշաւանքներէն մին է Թեբացի երկու զուգակից դիւցազներէն Պեղոպիդասի յարձակումն անոր Աղեքսանդր բռնաւորին վրայ, որ դաւաճանութեամբ գերի բռնած էր զինքն, երբ ի դիմաց Թեբէի դեսպան գացեր էր անոր մօտ, եւ որ ամէնէն նողկալի բռնաւորներէն մին է. զի զուարճութեան համար ողջ ողջ մարդիկ թաղել կուտար. վրանին խոզի եւ արջու մորթ անցընելով որսի շներ կ'թողուր որ զանոնք պատառեն կամ ինք նետով կ'սպաննէր իբրեւ փորձ նշանառութեան: Մէկ խօսքով, Ներոնի ճիւաղային նախընթաց մ'էր: Դժբախտաբար Պեղոպիդաս մեռաւ այդ պատերազմին մէջ, (363 Ք. Ա.) իր իսկ ձեռքով այդ հրէշաքարոզ բռնաւորն սպաննելու բուռն եռանդով շատ առաջ մղուելով թշնամեաց մէջ: Եւ Պեղոպիդասի մահն է որ այդ անիրաւ բռնաւորին անունը պատմութեան մէջ թողած է: Զի Պեղոպիդաս Եպամինոնդի հետ երկրորդ անձն է որ զԹեբէ աշխարհի տեսարանին վրայ հանին պահ մը եւ անոր մինչ ցարդ անմոռաց ըլլալուն միակ պատճառ իրենք են:

Այլ Թեսալիա միայն յունական դէպքերու եւ դէմքերու չէ որ թատր եղած է: Հռոմայեցիք երբ Մակեդոնիա նուաճել ուզեցին երկրորդ դարու սկիզբը (Ք. Ա.) փոխանակ զի անոնց Փիլիպպոս թագաւորն համարձակեր էր մեծանուն Աննիբալ զօրավարի հեղեղանման արշաւանքին առեն կարքեդոնացւոց կողմը բռնելու, Թեսալիա արշաւեցին եւ Շանագլուխք ըսուած տեղն այնպիսի չարաչար պարտութեան մը ենթարկեցին Մեծին Աղեքսանդրի այդ անարժան յաջորդն, որ Հռոմայեցւոց առաջարկած ամէն պայմաններն ընդունել ստիպուեցաւ. այսինքն Յունաց բոլոր քաղաքներն իր իշխանութենէն ազատ արձակել, բոլոր նաւատորմիղն Հռոմայեցւոց յանձնել, 5000 զօրքէ աւելի բանակ չպահել եւ 10 հազար տաղանդ (մէկ տաղանդ 5635 Փր. ի հաւասար ըլլալով —56,350,000 Փր.) պատերազմական տուգանք վճարել: Խեղճ Փիլիպպոս որ անխոհեմութիւն ունեցած էր Աննիբաղի զօրաւոր եղած ատենն ազդուաբար եւ լրջաբար գործի չսկսելու, այնչափ վշտացաւ այս ծանր պայմաններն ընդունիլ ստիպուելուն վրայ, որ հրաման հանեց իր հպատակաց 16 տարեկան եղող ամէն երիտասարդ ամուսնացնել, որպէս զի օր առաջ բազմաթիւ զինուոր ունենայ եւ այն ամօթալի հաշտութեան վրէժն հանէ: Եւ որպէս զի չմոռնայ այդ վրիժառութեան գաղափարն, ամէն օր իր առջեւ կարդալ կուտար հաշտութեան դաշնագիրն իր կիրքն ու բարկութիւնը միշտ վառ եւ բորբոքեալ պահելու համար: Բայց հազիւ թէ նոր ծնած զինուորցուները 13-14-15 տարեկան էին, մեռաւ Փիլիպպոս իր փափաքին չհասած, եւ Պերսէոս որդւոյն կտակեց իր վրէժն առնել Հռոմայեցիներէն: Բայց 168ին (Ք. Ա.) Պերսէոս ոչ միայն յաղթուեցաւ իր հօր նման դարձեալ չարաչար, այլ տէրութիւնն ալ, կեանքն ալ վրայ տուաւ, զի գերի տարուելով ի Հռոմ և յաղթանակի զարդ ըլլալով բանտի մէջ մեռաւ: Մեծին Աղեքսանդրի տէրութիւնն այս կերպիւ կործանելով, այլ եւս քաղաքական կեանք չունեցաւ Մակեդոնիա, և իր ինչպէս և Թեսալիոյ բախտն Հռոմայեցւոց՝ վերջն արեւելեան կայսերաց բախտին հետ կապուեցաւ, մինչեւ որ Սուլթան Մուրատ Ա.ի յաղթութեամբն ի Կոսովա (1389ին) իր որդին Սուլթան Պայազիտ Ըլտըրըմ տէր դարձաւ ինչպէս Մակեդոնիոյ նոյնպէս և Թեսալիոյ, Պուլկարիոյ եւայլն: Իսկ անկէ զկնի ցարդ յայտնի է թէ ինչ եղած է:

Քանի որ իբր 6 ամիսէ ի վեր Թեսալիոյ անունն օրուան ամէնէն կարեւոր լրոյ կարգին մէջ կ'յիշուի, կ'արժէր կարծեմ այսքան տեղեկութիւն մը Թեսալիոյ վրայ, որոյ ա՛յնքան դիցական ու դիւցազնական յիշատակներն, Յաւերժահարսներն ու Ցուլկապարիկները, Մուսաներն եւ Քրմանոյշներն, յարակից այնքան դիւցանուէր աւանդութիւններով, քաջաց ուրուականներով եւ դիւցազանց ոգիներով չկրցան պաշտպանել զինքն օսմ. զինուց դէմ, որք Հեփեստոսի կերտածներն, և դիցաբանական Կիկլոպեանց մուրճի հարուածներն չեն, ոչ ալ Աթենասի կամ Արէսի գործածածներն, այլ ժամանակաւոր Կիկլոպեանց՝ Քրուփի արտադրութիւններ, Մաւզէրի եւն. արուեստագործութիւններ. եւ ստուգուեցաւ թէ շատ աւելի զօրաւոր ու ազդեցիկ են քան ոլիմպիաբնակ Արամազդի Տիտաններց յաղթահարիչ շանթերը: Օլիմպոսի Երկաթի, այսինքն՝ Իրականութեան դարուն մէջ է որ կ'ապրինք:

Մ. ՆԱԹ.

ՁԵՌԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ՊԱԿԱՍԸ (*)

Բիւզանդիոնի 260 թուոյն խմբագրականով Կրթական Տեսուչ էֆ.ներու հսկողութեան ներկայացուած երեք դիտողութեանց վրայ կուզեմ աւելցնել կարեւոր չորրորդ մը. այն է աղջկանց վարժարաններու մէջ ձեռագիտութեան ուսման պակասն: այդ ուսումն որ աղջկանց աւանդուելիք առարկայից կարեւորագոյններէն՝ կրնամ ըսել նոյն իսկ առաջինը պէտք էր համարուէր. այդ ուսումն է ահա որ ամէնէն յետին և անկարեւորը նկատուած, երբեմն ալ բոլորովին զանց առնուած է ցարդ դժբախտաբար առ հասարակ մեր աղջկանց վարժարանաց մէջ: Միջնակարգ ընտանիքի մը տանտիկնոջ կամ աղջկան համար շատ քիչ պիտի ներկայանայ առիթն օգտուելու իր փնտռած Ֆրանսերէնէն, տիեզերագրութենէն եւն. եւն., բայց միշտ եւ գրեթէ ամէն օր պիտի ներկայանայ առիթն օգտուելու իր ուսած ձեռագիտութենէ որուն պիտի ընկերանայ խնայողութեան եւ ազնիւ ճաշակի առնուշ հաճոյքը վայելելու եւ իրեններուն վայելել տալու գոհունակութիւնը. արդ, կրթական ազնիւ Տեսուչները թո՛ղ հաճին չխնայել այդքան բարիքը մեր աղջկանց, խնայելու համար միայն վարժարանաց ծախուց վրայ երկուքէն երեք ոսկիի յաւելում մը. ազգովին ծախսուած այդ չնչին գումարն ինքն իսկ պիտի ըլլայ պարգեւող ազգին այն աճացին գումարներն որոնք ամէն օր կ'ուրախացնեն յոյն կամ եւրոպացի լօֆիձիները:

Հր. Գ. Փալագաշեան

(*). —Ցղուածագիր Օրիորդին դիտողութեան վրայ ո՛չ միայն Կրթական Տեսուչներուն, այլ եւ Ուսումն. Խորհրդին ուշադրութիւնը կ'հրաւիրենք:

ՄԱՆ. ԽՄԲ.

ԱՆԿՐՕՆ ԴԱՍԱՏՈՒՆԵՐ

Վիեննայի քաղաքային ժողովոյ 2/14 Սեպտ. նիստին մէջ, քաղաքապետ Տքթ. Լուէկըր յայտարարեց հինգ հրեայ-աշխատական դասատուներու արտաքսուիլն, և հարցապնդման մը ի պատասխանի, աւելցուց. «Կայսերական միւրբշութիւն, որպէս է Ուսումնական Խորհուրդն, երբեք չի կրնար թոյլ տալ որ մեր դպրոցներուն մէջ, կրօնքի, տէրութեան եւ ազգին թշնամի տարրեր դաս տան մեր տղոց:»

Անցեալ շաբթու իսկ Բիւզանդիոն կ'խօսէր հայ դասատուներու վրայ, որք Տարօնին քարոզելու կ'ելնեն դասի ժամերուն: Հետաքրքիր երեւցաւ ինձ ցոյց տալ թէ ինչպէս կ'վարուին յԵւրոպա անոնց հետ որք պղտորէ պղտոր անգամ կ'համարձակին ընկերվարական ու անկրօն դաւանութիւններ սփռել:

ՎՌԱՄ

ԳԻՏԱԿԱՆ ՔՐՕՆԻԿ

(Ծար. և վերջ Երէկի Բի-էն.)

Եր կ'յիշենք Տոքթօր Սանաբէլլին, կարելի՞ է զանց առնուլ գեղեցիկ փորձերը Տքթ. Քալմէթի, ոչ նուազ նշանաւոր բասթէօրեան մը, որ ճշմարիտ յաղթանակներ տարած է աչքէ անցընելով ամէնէն ահաւոր թոյներու ցուցակը. իր կորովի աչաց զննութեանէն անցուցած է զանազան օձերն, Մարդինիքի եռանկիւնագլուխին, Կլէօպատրայի իժին, եղջիւրաւոր քէրրին, Աւստրալիոյ վագր-օձին, կարիճին և բոլոր այս կարգի զզուելի կենդանեաց թոյները: Այս կենդանիներն, ա՛հ, մարդոց և կենդանեաց կեանքէն ինչե՛ր կ'խորեն ամէն տարի, ի՛նչ զոհեր կուտայ Հնդկաստան այդ թունաւորներուն: Ի պատիւ գիտութեան, կրնանք ըսել թէ Տքթ. Քալմէթ՝ իբր դիւցազն կ'իշխէ այդ թոյներուն վրայ. իր դարմանումն անխուսափելի է: Հակաթունաւոր շիճուկն, իշու կամ ձիու շիճուկէն է, օձերու թոյնին ազդեցութիւնը չէզոքացուցած է. պաշպանութիւնը կ'ապահովի, անոր վրայ աւելցնելով քիչ մը քափուր: Բաւական է ներարկել ճագարի մը մարմնոյն մէջ այս շիճուկէն, իր կշռոյն տասն հազարերորդ մասին չափ կարենալ կրելու համար, առանց հիւանդ ըլլալու, մէկ միլիկրամ ֆօսֆօրէքլօր չոր թոյնն, որ, առանց այն շիճուկին, անխուսափելի կերպիւ զայն պիտի սպաննէր: Մարդուն եւ կենդանեաց համար ալ միեւնոյն է, համեմատութիւնը պահելով: Լա՛ւ է օձերու հետ գործ չունենալը, բայց երբ դժբախտութիւն ունենաք անոնցմէ խածուելու, թոյնը ձեր մարմինը չապականած՝ դիմեցէք Տքթ. Քալմէթի. դարմանը դիւրին է. զգոյշ կեցէ՛ք միայն որ կեանքի պայքարին մէջ չհանդիպիք մարդ-օձերու: Զարհուրելի՛ են անոնք:

* * Ազամանդներու հաւանական ծագման և կազմութեան վրայ՝ գիտութիւնն ունի շատ վարկածներ, յենլով բնագիտական և տարրաբանական սկզբանց վրայ: Փրոֆ. Քրուկ կ'յայտնէ թէ այդ վարկածները կամ ենթադրութիւնները մեծ քայլ մը առած են դէպ ի ճշմարտութիւն, յորմէ հետէ գտնուած են լաւագոյն եւ կատարելագործեալ միջոցներ, ծայրայեղ բարձր բարեխառնութիւններ ստանալու համար: Մուասանի բախտաւորիկ փորձերով կարելի եղաւ քիմիական աշխատանոցի մէջ արտադրել մանրադիտական ազամանդներ: Մասնաւորապէս այդ նպատակաւ հաստատած էր շատ զօրաւոր փռնաս մը, 4 ½ տակառաչափ ծանրութեամբ եւ 50—75 ձիու ոյժ ունեցող մեքենայով, որ 800 ամբէր եւ 70 վոլթ. ելեքտրական հոսանք մը կ'ծնէր կարող առաջ բերելու 3500°—5000° ջերմութիւն:

Ազամանդ պատրաստելու գործողութեան մէջ նախապէս պէտք է ընտրել բացարձակապէս մաքուր երկաթ և հալոցի մը մէջ զայն խառնել հաւասարապէս անարատ շաքարի ածուխի հետ: Այդ խառնուրդէն կէս լիդր կը դնեն ելեկտրական հնոցի մը ներքին մասին մէջ. երկաթը չուտով կ'հալի և ածուխով կ'յագենայ, քանի մը վայրկեան վերջ կ'բարձրանայ 4000° բարեխառնութեան, ջերմութիւն մ', որ հալոցին կիրը կ'ցնդեցնէ: Այն ատեն հոսանքը դադրեցնելով՝ հալոցը կ'մխեն պաղ ջրոյ մէջ՝ ուր կ'պահեն մինչեւ որ բարեխառնութիւնն իջնէ՝ մուգ կարմիրի: Արագ կերպով պաղելն հաստատուն կ'ընէ արտաքին մասն երկաթի զանգուածին, որ կ'պահպանէ հալած միջուկը դիմացկուն ծածկոյթի մը մէջ: Միացեալ առա՛ջ եկած ճնշումն, որ կ'ներգործէ ներքին հեղուկին վրայ, այնքա՛ն ուժով է որ լուծուած ածուխը կ'զատուի խիտ եւ թափանցիկ բիւրեղներու ձեւով, նման ազամանդի: Ասկից վերջ կ'սկսի գործողութեան տաժանելի մասը, որ կ'կայանայ լուծիչներով մետաղական մասը քանդել, զատելու համար ազամանդը: Արուեստական ազամանդն օդին մէջ այրելով ածխական թթուն յառաջ կը բերէ. բիւրեղացումը, լուսաբանական յատկութիւնք, խտութիւնք, կարծրութիւնը բացարձակ իմն բնական ազամանդներու յար եւ նման են: Բազմաթիւ պարագաներ, ի վեր հանուած Մ. Մուասանէ, կ'թոյլատրեն ենթադրել թէ տարրաբանին ազամանդն և հանքին խորը թաղուած ազամանդն ունին ծագման միեւնոյն կերպն և թէ անոնց կազմութիւնը մեծ խորութեանց մէջ, ահագին ճնշման տակ առաջ եկած է: Հաւանական է թէ հալած երկաթը պահած ըլլայ ածուխը լուծեալ վիճակի մէջ, եւ թէ ածուխի բիւրեղներու զանազան փոփոխականութիւնն եւ գոյներուն պէսպիսութիւնն այս տեսութեամբ կ'բացատրուին: Ի Բէմպըրլի կատարուած փորձերէ վերջ, յայտնապէս կ'երեւի թէ բարձր բարեխառնութեամբ եւ զօրաւոր ճնշման տակ երկաթը կ'գործէ՝ որպէս ազդեցիկ լուծիչ՝ ածուխին վրայ, զայն բիւրեղացնելով ազամանդի ձեւերուն տակ: Միեւնոյն պայմանները կատարուած ըլլալու են երկրիս մակերեւոյթին տակ, ահաւոր ալուցը մէջ: Ու ապագայի հեռաւոր հորիզոնին վրայ, մշուշի նման, կ'նշմարուի այն օրը յորում ազամանդն՝ որ ներկայիս մէջ կ'շողայ շատ անգամ քսակով հարուստ, սրտով աղքատ կուրծքերու վրայ, պիտի փայլի հաւասարապէս նաեւ սրտով հարուստ, քսակով աղքատներու վրայ: Եւ այս՝ շնորհիւ ելեկտրականութեան:

Հիւանդ մը ելեկտրական թուղով բուժելու գաղափարը քիչ տարիներ առաջ քաղցր զուարթութեամբ պիտի ծաղրուէր ելեկտրագէտը: Լա՛ւ ուրեմն, այժմ ընթացիկ, օգտակար, նոյն իսկ բարեբար բան մ'է հիւանդին համար ելեկտրական թուղն, ելեկտրական հոսանքով լուացումը: Անշուշտ պէտք չկարծէք թէ ամէն հիւանդութիւն ասով կ'բուժուի. ո՛չ, օգտակար է անոնց՝ որ ջղային դրգռումով կ'տառապին: Ու ջղային ըլլալը գոգցես դարո՛ւ վերջին է (.°): Դարձեալ Տոքթ. մ'է որ հնարած է ելեկտրական թուղն. գործն շատ պարզ է: Հիւանդն, առանց լաթերն հանելու, կ'նստի փայտակի մը վրայ չէզոքացած և կապուած ելեկտրական մեքենայի դրական բեւեռին. ժխտական բեւեռը կապուած է երկաթեայ ծայրերով սկաւառակի մը՝ որ կախուած է 20 սանդիմէթր բարձրութեամբ հիւանդին գլխուն վրայ: Ջրեղէն անձրեւի մը տեղ, ելեկտրական անձրեւ մ'է որ պիտի թրջէ զնա կամ զնէ մինչեւ ոսկրներուն ծուծը: Ենթական իր տեղը նստելով, մեքենան կ'դարձնեն եւ 10-15 վայրկեան ելեկտրականութեամբ կ'ասուինին: Այնուհետեւ ո՛չ դրգռում, ո՛չ անքնութիւն, ո՛չ գլխու ցաւ: Ի՞նչ է բնախօսական պատճառն այս յաջողութեանց — գիտութիւնն առ այժմ չի գիտեր պատճառն, այլ միայն անոր փրկարար արդիւնքը կ'վայելէ:

Պ. Մարկոսեան

ՊՈՒՍՏԱՑԵԱՆ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆՔ

Այս պաշտօնական հնդկաստանի ցեղերն ընդհանուր ուշադրութիւն կ՚գրաւեն, խիստ հետաքրքրական է տեղեկութիւն տալ պոլսեցիական արարողութեան վրայ որ Հնդկաստանի կրօնական արարողութեանց շաքէնէն աղուորն է։ Այս արարողութիւն անցեալ Գշ. ի Բարիզ կիմէ թանգարանին մէջ կատարուեցաւ Անա՛կարիքա Տհարմաբա՛լա՝ պուտտայական կղերականին կողմէ։ Այս առթիւ հրաւիրագիրք ուղղուած էին։ Նոյն օրն որոշեալ ժամուն հարիւրի չափ հրաւիրեալք փութացին թանգարանին գմբէթաւոր գաւիթը։ Ներկայ պէկիններէ չատերն, խմբուած ըլլալով որ արարողութիւնը կ՚ներէր ծաղիկ նուիրել, ծաղկեփունջեր բերած էին։ Հրաւիրեալք տակաւին վերի յարկը չելած, Թանգարանին տնօրէն Մ. Կիմէ սա յանձնարարութիւններն ըրաւ.— «Մեծ տեսարան մը մի՛ յուսաք։ Քահանան որ ձեր առջեւ արարողութիւն պիտի կատարէ, կ՚վերաբերի հարաւային Հնդկաստանի և Սէյլանի այն Պուտտայականներուն, որոց արարողութիւնք չքեղութիւն չունին եւ չատ կ՚մօտենան նախնական պարզութեան։ Նոյն իսկ Անակա՛րիքա Տհարմաբա՛լա ուզած է աւելի պարզել և ծէսին հիմնական մասերը միայն գործադրել, բայց կ՚ըսուած որ ներկայք—ո՛վ որ ուզէ— մասնակցին արարողութեանց Իր աղօթից մասնակցելու փափաքողները պարտին հետեւիլ սա պատուէրներուն.— Նախ անհրաժեշտ է ալքուլ բերանը գրած չըլլալ. երբ սրահէն ներս մտնեն, իրենց պիտի սրբուի ծաղկի ցօղուններ, որոց տերեւները խնամով փրցուած են. առանց ձեռնոցի մերկ ձեռքով պիտի բռնեն այդ ցօղունը, բայց պիտի զգուշանան զայն հոտոտելէ, զի բոյրը Պուտտայի վերապահուած է։ Երկու կարգի վրայ ներս մտնելով և մի առ մի խորանին մօտենալով ծաղիկներ հոն պիտի դնեն։ Անկից վերջն ընելիքնին պիտի ըսուի իրենց։ Քահանան կ՚յանձնարարէ որ ներկայք ամբողջ արարողութեան միջոցին ամէն չար խորհուրդ վանեն իրենց մտքէն և միայն իրենց նմաններուն եւ անասնոց նկատմամբ սիրոյ եւ բարութեան գաղափարներով ներշնչուին։» Այս յանձնարարութենէն յետոյ հրաւիրեալք առաջին յարկն ելան։ Թանգարանին պաշտօնեայք ծաղիկներ կ՚բաժնէին ըսելով. «Շահռքրամի՛կ՛ըն առէք. Պուտտայի նախընտրած ծաղիկն է։» Ծաղիկներն առնելէ յետոյ հրաւիրեալք հաւաքուեցան ճապոնական մեծ սրահին մէջ և յետոյ երկու կարգի վրայ ծանրաքայլ մտան մատենադարանին, ուր տեղի պիտի ունենար արարողութիւնը։ Մատենադարանին տախտակամածը դեղնագոյն կապերտներով ծածկուած էր և մէջ տեղը կար սեղան մը վրան տեսակ մը պատուանդանով և ամբողջութիւնը ծայրատ բուրգի մը ձեւն ունէր։ Նոյն ատրճանէ բաղկացած էր, որոց վրայ կային վանած 37 ջահ. այս էր խորանը։ Աստիճաններն ու սեղանը գեղին կերպասներով ծածկուած էին։ Նոյնպէս սիւներն և սրահին վերնատները։ Խորանին վրայ կ՚ծածանէր դրօշակ մը որուն գոյները՝ կապոյտ, դեղին, վարդագոյն, սպիտակ ու կարմիր՝ կազմըւած էին վերի մասին մէջ հորիզոնական կերպով և վարի մասին մէջ ուղղահայեաց ։ Շուրջը կային առանց ծաղկի՝ տերեւէ պսակներ ։ և առանց տերեւի՝ ծաղկեայ պսակներ։ Մ. Կիմէ ամենայն ճշտութեամբ հետեւած էր պուտտայական կրօնի ծիսական պատմութեանց։ Հրաւիրեալք ներս մտնեան երկու կարգի վրայ. խորանին առջեւէն անցան եւ վարի աստիճաններուն վրայ դրին ծաղիկները՝ խորհրդանշան անբծութեան։ Երբ ամէն ոք նստեցաւ, Մ. Կիմէ խօսք առնելով բացատրեց թէ խորանը կ՚ներկայացնէ հին Ջէթուն մը, ուր Պուտտայականք կը դնէին իրենց մասունքները, թէ եօթն աստիճանք կ՚ներկայացնեն Բուդ Օրէնքի եօթն գոհարները՝ այսինքն եօթն աստիճանները կատարելութեան. իսկ 37 ջահերը՝ խորհրդանշանն են գերագոյն իմաստութեան երեսուն եւ եօթն վարդապետութեանց։ Պորհի Փախ-փէք—Տհամմա։ Նոյն պահուն քահանան ներս մտաւ։ Սէյլանցի մ՚է բարձրահասակ և գիրաչարժ, թխագոյն ու գունատ եւ կանոնաւոր դիմագծերով։ Վրան առած էր նարնջագոյն խաչոր պատմուճան մը։ Ոսկեզօծ ակիզիկ մը ունէր ձեռքն, որուն մէջ կային Պուտտայի մէկ մասունքը։

Անակա՛րիքա Տհարմաբա՛լա բաւական անգլիերէն սա խօսքերը զոր թանգարանին օգնական տնօրէնը բառ առ բառ ֆրանսերէնի թարգմանեց. «Թո՛ղ ձեզմէ իւրաքանչիւրը մտածէ և իր մտքէն ուզէ սա՛.—

«Իցիւ թէ անբիծ ըլլայի խնկաւէտ ծաղկին պէս։ Այս չքեղ ծաղիկ կ՚թառամի. այսպէս կ՚փոխուի ամենայն ինչ։ Այս ծաղիկը կ՚նուիրեմ տիեզերքի տիրոջ, յաւիտենական ճշմարտութեան եւ ամենասուրբ էակներուն.— Կ՚խոստանամ չոչնչացնել կենդանի էակներ.— Կ՚խոստանամ չառնել ուրիշին ստացուածքը.— Կ՚խոստանամ անձնատուր չըլլալ զգայական հաճոյից. — Կ՚խոստանամ չխմել արբեցուցիչ ըմպելի։»

Այս աղօթքէն յետոյ քահանան քարոզ մը խօսեցաւ պուտտայականութեան վրայ, կրօնք մը որ 2600 տարիէ ի վեր հիմնուած է։ Փափաք յայտնեց որ ամբողջ աշխարհի վըրայ տարածուի, եւ յարեց. «Այս արարողութիւն միայն աշխարհի խաղաղութեան ու բարօրութեան նուիրուած չէ. կ՚ուզեմ նաեւ տօնել 60 րդ տարեդարձը Պուտտայական վարդապետութեանց առաջին յայտնութեան, զոր մեծ Փրանսացին Էօժէն Պիւրնուֆ ըրաւ 1837 ին»։

Անակարիքա յետոյ քակեց դեղին երկայն ժապաւէն մը որուն ծայրը բռնեց։ Ժապաւէնը սրահին մէկ ծայրէն միւսն ձեռքէ ձեռք շրջաբերուելով, ներկայից իւրաքանչիւրը ձեռքը վրան դրաւ և միւս ծայրն ալ այսպէս քահանային ձեռքն հասաւ որ զայն կապեց իր քով եղած ծայրին։ Երկայն միջեղի մը եղաւ որոյ եղանակը կաթոլիկ եկեղեցւոյ պատարագի երգեցողութեանց նման էր, ու քաշուեցաւ։ Արարողութիւնն աւարտած էր։

ՀԱՑԻ ԳԻՆԸ

Ինչպէս եւրոպական տէրութիւնք, նոյնպէս և օսմ. կայս. կառավարութիւնը, հացին աղելու խնդիրն ի նկատ առնելով, յատուկ յանձնաժողով մը կարգած էր, որպէս զի վիճակագրութիւն կատարէ թէ Թուրքիոյ այս տարուան հունձքն ո՞րչափ եղած է, և տեղական պիտոյից բաւելէ յետոյ ո՞րչափ արտածելի կ՚մնայ։ Յանձնաժողովոյ կողմէ գաւառներէն խնդրուած տեղեկութեանց ի պատասխան, Բ. Դուռն հասած պաշտօնական լուրերէ հասկցուած է որ այս տարի թէ՛ Ռումէլիի և թէ՛ Անատոլուի նահանգաց մէջ արտադրուած ցորենին քանակութիւնն եղած է 46,128,368 նոր քիլէ, որոյ 31,224,715ը տեղական սպառման պէտք է և մնացեալ 14,891,653ն ա՛լ իբրեւ աւելորդ, արտածելի կ՚մնայ։ Այս հաշուէն գոհութեամբ կ՚տեսնուի թէ, կ՚ըսէ Մալիւմադ, մեր երկիր արմտեաց նուազութենէ վախնալու պատճառ մը չունի, ընդհակառակն աւելորդ արմտեաց արտածութեամբ, մեր երկրագործք դրամապէս պիտի օգտուին։ Հետեւապէս, արմտեաց խնդիրը լուծուած ըլլալով, կայս. կառավարութեան ուշադրութեան արժանի երկրորդ խնդիրն է հիմակ հացի խնդիրը։ Թուրք Թերթը դիտել կուտայ թէ «զանազան տեսակ ալիւրներէ Քաղաքապետութեան պատրաստել տուած համաչափը (չաշնի) ալիւրին պարկը 88 ղրշ.ի վրայ հաշուուած և ըստ այնմ հացին պաշտօնական գինը 50 փարա որոշուած է, սակայն եկու տես որ հացագործներու մէկ մասն, ինչպէս նաեւ բոլոր «էֆքնէֆի փուռերն, իրենց պատրաստած խմորը նոյն ալիւրներով չեն բաղադրեր որով Քաղաքապետութիւնը բաղադրած էր։ Գատըգիւղի և Սկիւտարի պէս ինչ ինչ թաղերու փուռերը ցեխի պէս խմոր հաց մը կ՚հանեն, և ցնա այս պատճառաւ է որ հացին այս օրուան գինը սուղ կ՚համարուի։ Հետեւապէս ցորենի և հացի խնդիրները պէտք չէ իրարու հետ չփոթել։ Դժգոհութեան բուն պատճառը այն է որ հացին պաշտօնական գինը թէեւ 50 փարա որոշուած է, սակայն Քաղաքապետութեան պատրաստած բաղադրութեան ու հացագործներուն պատրաստած խմորին միջեւ մեծ տարբերութիւն կայ, մանաւանդ որ «էֆքնէֆի փուռերը չատ սեւ և խմոր հաց մը կ՚հանեն, ծիայէն ալ 40—50 տրամ պակաս։ Սա ալ ստոյգ է որ այսօր փուռերու պատրաստած խմորին բաղադրութեան մէջ Քաղաքապետութեան կոչուած ալիւրն ալ կ՚խառնուի, որոյ պարկը 30—35 ղրշ. կ՚արժէ և որ թեփէ և ամէնէն ստորին ալիւրէ բաղկացած բան մ՚է։ Սէֆքնէֆներն իրենց ծախած հացերը չատ անգամ լոկ այս անշահ ալիւրէն կ՚պատրաստեն որ վնասակար է առողջութեան։ Ցայտնի է թէ մէկ օխա հացն եփելէ առաջ 355 հին տրամ է. այս կանոնական կչիռն, եփելէ յետոյ, 304 հին տրամ կ՚մնայ։ Թէեւ մեծ հսկողութիւն ի գործ կ՚դրուի որ փուռերն այս օրինական կչռէն պակաս հաց չհանեն, սակայն փուռերն ըստ օրինի պարտաւոր են նաեւ կչիռ ունենալ, որպէս զի ժողովուրդն իր գնած հացն ի հարկին կչռել տայ։ Ոչ մէկ փուռ այսպիսի կչիռ մը ունի, և պահանջուած կանոնական խառնուրդով հաց հանող փուռերն անպատճառ պակաս կ՚հանեն, և ընդհակառակն ճիշդ կչիռով հաց հանող փուռերն ալ ստորին ալիւրներով կ՚բաղադրեն իրենց հացերը, քիւքիւլ ալ խառնելով։ Իրաւ է որ Թաղապետական դէտերն օրական 2000 օխա հաց հանող փուռ մը առջեւ երթալով 5—10 օխա պակաս կ՚գանեն ու կ՚գրաւեն, սակայն քննութեան այս եղանակը չի կրնար ժողովրդեան կրած վնասուն առաջքն առնել, ընդհակառակը զեղծմանց պատճառ տալու վրայ է։ 2000-օխա հաց ծախող հացագործ մը, 5—10 օխա վրայ տալով, բան մը չի կորսնցներ։ 2000՝ օխա պակաս հացէն օրական առնուազն 250 օխա հաց, կամ ուրիշ բացատրութեամբ, բացէն 325 ղրշ. կը շահի։ Թէեւ հացագործներուն ուրիշ զեղծումներն ալ կարելի է երեւան հանել, սակայն մեք սա կ՚էտը կայս. կառավարութեան ուշադրութեան կը յանձնենք որ նախ եւ առաջ բոլոր հացագործք պէտք է որ միօրինակ խմոր մը բաղադրեն եւ անպատճառ կչիռով ծախելու պարտաւոր ըլլան, կանոնազանցները 200 ղրշ.էն պակաս չըլլալու պայմանաւ, դրամական տուգանք վճարեն, ամէն փուռ հրապարակէն իր գնած ալիւրներուն տեսակն, որակն եւ քանակութիւնը ծանուցանող վաւերացեալ ցուցակ մը ներկայացնէ գոնէ չաբաթը մէկ անգամ, կամ 15 օրը մէկ անգամ։ Ահա այս անցքրինութիւններով միայն կարելի է ժողովուրդը վնասուելէ զերծ կացուցանել։ Հացագործներուն մասուցած եւ Քոսդանդնուբոլիս լրագրին մէջ հրատարակուած խնդրագիրը բոլորովին կարեւորութենէ զուրկ է։»

Իսկ Մոնիդէոր Օրիանդալ կ՚ըսէ թէ հացի գնոյն տակաւ սղման առաջքն առնելու համար, պէտք է ազդու միջոցներ ձեռք առնել, որք են. ցորենին արտածութիւնը սահմանափակել. ներքին մաքսատուրքերը ջնջել. գըտնուած ջաղացքները քաջալերել, եւ շոգեշարժ նոր ջաղացքներու հաստատման դիւրութիւն ընծայել, քանի որ արդէն կեցածներն անբաւական են. փուռեր հաստատելու համար բացարձակ ազատութիւն տալ. լուրջ մրցում մը ստեղծել, պաշտօնական սակագինը վերցնելով եւ հացին վաճառումը բացարձակ ազատ թողլով։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀԱՇՏՈՒԹԻՒՆ. — Դեսպանախորհրդոյ կողմէ ստորագրեալ նախաչուիղ պայմանաց ծրագիրը Նախարարաց Խորհրդոյ մէջ քննուելով մասուցուած էր ի Կայս. Պալատ Արք. ծրագիրը մասուցուեցաւ Վեհ. Սուլթանին, որ հրամայեց ըստ այնմ հարկ եղածն ի գործ դնել։

—Կ. Պոլսոյ և Աթէնքի դեսպանաց պաշտօնի սկսելու խնդիրը ի նկատի պիտի առնուի վերջնական հաշտութեան կնքման համար գումարելի ժողովին մէջ, որուն որոշումը վաւերանալէ յետոյ դեսպանք իրենց պաշտօնի գլուխը պիտի անցնին։

—Վերջնական հաշտութիւնը՝ նախաչուիղ պայմանաց ստորագրուելէն ոչ թէ տասնեւհինգ, այլ ութ օր յետոյ պիտի ստորագրուի երկու կողմանց պատուիրակաց կողմէ։ Բանակցութիւնք այս չաբթու վերջերը պիտի սկսին։ Ժողովոյ նիստն երկար չտեւելով մէկ քանի օրէն պիտի աւարտի։ Ցունաստան երկու պատուիրակ պիտի ղրկէ՝ մին քաղաքական եւ միւսը զինուորական։

—Նախաչուիղ պայմանաց 2. յօդուածը սա տրամադրութիւնները կը պարունակէ.— Տուգանքի վճարումը փութացնելու և դիւրացնելու միջոցները պիտի որոշուին Տէրութեանց համաձայնութեամբ՝ այնպէս որ Յունաստանի հին պարտատէրերը չվնասուին։ Ասոր համար միջնորդող Տէրութեանց կողմէ միջազգային յանձնաժողով մը պիտի կազմուի Աթէնքի մէջ, իւրաքանչիւր Տէրութեան կողմէ մէկ անդամ ըլլալու պայմանաւ։ Հելլէն կառավարութիւնն օրէնք մը քուէարկել պիտի տայ որ նախապէս պէտք է ընդունուի Տէրութեանց կողմէ։ Այս օրէնքով յանձնաժողովին պաշտօնը պիտի գծուի եւ տուգանաց փոխառութեան ու Յունաստանի միւս պարտուց յատկացուած հասութից յանձնաձումն ու գանձումը պիտի դրուի յանձնաժողովոյ բացարձակ հսկողութեան տակ։ Նախաչուիղ պայմանք ստորագրուելուն պէս, Թուրքիոյ և Յունաստանի միջեւ պատերազմական վիճակը վերջացած պիտի նկատուի։

—Միջազգային յանձնաժողովին անդամոց պիտի կազմուի։

—Յունաստանի Երեսփ.Ժողովին այսօր վաղը կ՚գումարի վաւերացնելու պարտուց յատկացեալ հասութից ծրագիրն և հաշտութեան պայմանները։

—Մ. Րալլի ընդարձակ տեղեկագիր մը մատուցանելով Նորկիոս Թագաւորին, բացատրեց թէ հաշտութեան պայմանները հետեւանօք Յունաստան ի՛նչ յանձնառութիւններու տակ կ՚իյնայ, և թէ Տէրութիւնք որոշած են թէ՛ Յունաստանի հին պարտուց և թէ նոր փոխառութեան յատկացեալ հասութից յանձնաձումն իրարմէ չզատել։ Մ. Րալլի, հաշտութեան կնքումը պաշտօնապէս իմանալուն, տեղեկագիր մ՚ալ Նորկիոս Թագաւորին ներկայացուց։ Կ՚ըսուի թէ Յունաստանի տիրող օրինաց մի քանին երկրին պէտքերուն համապատասխան եղանակաւ պիտի փոխուին։ Յունաստանի բարձր անձնաւորութիւններէ ոմանք հաշտութեան նախաչուիղ պայմանաց ծրագրոյն վըրայ տեղեկագիր մը պիտի մատուցանեն Նորկիոս Թագաւորին։

—Լոնտոնէ սեպտ. 20 թուով կը հեռագրեն թէ Լ. Սալըզպըրի մտադիր է հաշտութեան բանակցութեանց վըրայ Կապոյտ Տետրակ մը ներկայացնել Խորհրդարանի վերամուտին։

—Բարիզէ նոյն թուով կ՚հեռագրեն թէ Րալլի դահլիճը վերջնապէս որոշած է հրաժարիլ։

—Յունաստանի արքայական գերդաստանի անդամք, վերջնական հաշտութիւնը կնքուելէն յետոյ, Քոբէնհակ եւ Բեդերսպուրկ պիտի երթան։

ԿՐԵՏԷ.—Իտալեան զինուորք հաստատուեցան Վարտիայի, Սէֆըլլիայի և Կալաղդայի բոլորտիքը գտնուած չլթային գիւղերուն մէջ։ Գանտիայի ու Րէթիմնոյի շրջակայքը թեթեւ կռիւներ տեղի ունեցան եւ չորս բնիկ մեռան։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ գահաժառանգ իշխանն, որ Թերմորիլ կ՚գտնուի, տենդէ կ՚տառապի եղեր։ Փոքր եղբայրը՝ Նիքոլա իշխանն ալ նոյն հիւանդութենէն վարակուեր, բայց յետոյ ապաքիներ է։

—Աթէնքէ կ՚գրեն թէ Հոկտ.ի վերջերն 1887, 88, 89, 90 եւ 91ի պահեստները պիտի արձակուին, այնպէս որ դրօշի ներքեւ միայն 16,000 զինուոր պիտի մնայ։

ԶԷՅԹՈՒՆԻ մէջ ու շրջակայքը գտնուած հելլէն զինուորաց մէջ ժանտատենդ եւ փորհարութիւն կ՚տիրէ. պաշտօնեաներ ղրկուած են հարկ եղածն ի գործ դնելու։ Հիւանդութիւնը բաւական զօրեղ կ՚տանի եղեր։

ՀԱՆԵԱՑԷ կ՚գրեն թէ Կրետէի ընդհանուր ժողովոյ գումարման վայրն Արխանոսէն Նորէն Աքրոդիրի պիտի փոխադրուի։ Անգլ. 20 զինուորք՝ տեղակալի մը հրամանատարութեամբ Աքրոդիրի գացեր են հոն մնալու։

ԹԵՍԱԼԻՈՑ օսմ. բանակին զօրաց համար ութ հարիւր հակ հագուստ ղրկուեցաւ Վոլոյի ճամբով։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ. — Երէկ ծանուցինք թէ զօր. Պիկնի զօրախումբն աղամեր է Լօքուրգի, Կեբլիստանի և Սարհարկարդի ամրոցները։ Սիմլայէ Սեպտ. 16 թուակամ հեռագիր մը կ՚ծանուցանէ թէ Մոհմանտներն յարձակեր են անգլիա-հնդիկ երկրոյդ կիսաբաժնին վրայ որուն հրամանատարն է զօր. Ծիֆրիտ Անգլիա-հնդիկ զինուորք Բէնձքորա գետին միւս կողմը բանակած էին։ Ասոնցմէ երկու տեղակալներ են և ուրիշ մը ծանրապէս վիրաւորուեր է. զինուորներէ երկուքը մեռեր և հինգը վիրաւորուեր են։

—Սիմլայէ Եշտի թուով կ՚հեռագրեն.—Աֆրիտիայն Հնդկաստանի ընդարձակ մէկ մասին վրայ տասն անձրեւ տեղաց չատ յամառ տուեն մը, վասն զի աշնան հունձքին ամիս մը կայ և գործնան վարուցանն ալ մէկ քանի շաբաթէն կ՚սկսի։ Այս երկու գործողութեանց համար երաշտութիւնը մեծ վտանգ մ՚էր, բայց բարեբախտաբար անձրեւն ժամանակին հասնելով անբուժելի վտանգը պատճառելէ առաջ տեղերուն, ու սով կ՚տիրէ։

—Էտինպուրի Լորտ-Բաղաքապետն անցեալ ԵՇ. եօթն հազար անգլ. ոսկի ղրկեց Հնդկաստանի փոխարքային՝ ի նպաստ հանգանակութեան որ քաղաքապետութեան պաշտօնատան մէջ բացուած է ի նպաստ Հնդկաստանի սովելոց։ Հանգանակութիւնն, որ ամսոյ վերջը պիտի դադրի, հասաւ 546,000 անգլ. ոսկւոյ։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ.— Բեդերսպուրկէ կ՚գրեն թէ Զարն ի մօտոյ հրամանագիր մը պիտի ստորագրէ, որով Ֆրանս. արժէթղթերն ալ պիտի կրնան իբրեւ օրինաւոր երաշխաւորութիւն տրուիլ հանգաց յանձնառուներու կողմէ։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ. — Լոնտոնէ կ՚գրեն թէ Գերմանիոյ կայսրն Հոկտ.ի սկիզբներն Հոհէնցոլըրն զբօսանաւով Բիլէ ճամբայ պիտի ելնէ, այցելութիւն տալու Անգլիոյ թագուհւոյն ի Պալմորալ։

ԿՈՎԿԱՍԻԱ.—Այս միջոցիս Բեդերսպուրկի մէջ գումարուած Աստուածաբանական միջազգային համաժողովին անդամներէն յիսուն հոգի իրենց աշխատութիւններն աւարտելէ ետքը պիտի երթան Էջմիածին, հնութիւններն աչքէ անցընելու, և ապա Արարատ լերան գագաթն ելնել պիտի փորձեն։ Համաժողովին կարգադրիչ յանձնաժողովը նամակաւ խնդրեր է Հայրապետէն որ պէտք եղած դիւրութիւնք տրուին Էջմիածնի մէջ, Տ. Սուքիաս Արքեպիսկոպոսին և Տ. Ղեւոնդ և Տ. Աշոտ վարդապետներուն յանձնուեր է պէտք եղած կարգադրութիւններն ընել։

—Ց՚Եւրոպական Ռուսաստան իր հովուական այցելութեան առթիւ,Հայրապետը Մոսքուայի և Բեդերսպուրկի հայ եկեղեցիներն ևս պիտի այցելէ եղեր մտերս։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ.—Անցեալ ԳՇ. գերման նոր մարտանաւ մը ծովը իջուեցաւ ի Վիլհելմսհավէն։ Հայնրիխ իշխանը Վիլհէլմ Բ. դրաւ անունը։ Այս մարտանաւ Մէծն Ֆրեսերիխ պիտի յաջորդէ։ Հայնրիխ իշխանն մարտանաւուն անունը դնելուն առթիւ սա խօսքերն արտասանեց.— «Գերման ժողովուրդն մեր նաւուն գոյութիւնը կը պարտի կայսեր որ յստակօրէն ապագան տեսնելով, միշտ կ՚ջանայ գերման ազգին պատիւը պաշտպանել ծովերու վրայ ինչ որ ճշմարտապէս բարձր և ազնիւ նպատակ մ՚է։ Ամէնէն զօրաւորը ցամաքի վրայ, կարող ինքզինքը պաշտպանելու ծովու վրայ, զօրաւոր և անվախ. աճուասիկ կայսրն այսպէս տեսնել կ՚ուզէ գերման տէրութիւնը։ Գիտեմ թէ նաւաստիք ալ կ՚մասնակցին այն ուրախութեան որ ինձ կ՚պատճառէ այս մարտանաւուն օգոստափառ անունն, որ պատերազմի և մահու մեր աղաղակը պիտի ըլլայ։»

—Բրուսիոյ երկաթուղւոյ բոլոր գծերուն վրայ պատահած արկածներու համար, մէկ քանի ամիսէ ի վեր ժողովուրդը չատ յուզուած է։ Մամուլը կ՚ամբաստանէ ելմտական նախարար Մ. Միքէլ թէ չափազանց խընայասիրութեամբ եւ ձեռք առած միջոցներով արգելք կ՚ըլլայ ընկերութեանց՝ կառախմբոց կանոնաւոր երթեւեկին համար անհրաժեշտ ծախքերն ընելու։ Անցեալ յուլիսին Բրուսիոյ երկաթուղեաց գծերուն վրայ 226 արկած պատահեր են, որոց հետեւանօք 60 անձ՝ 51ն ուղեւոր՝ մեռեր և 154 ծանրապէս վիրաւորուեր են։ Օգոստոս ամսուան արկածներու հաշուեկշիռն աւելի մեծ թիւեր կ՚ներկայացնէ։ Վերջապէս ներկայ Սեպտ. ամսուան մէջ լրագիրք Երկաթուղւոյ օրական 4-5 արկած կ՚ծանուցանեն, որք մարդու կորուստ պատճառած են։

ՍՈՒՏԱՆ.—Գահիրէէ կ՚գրեն թէ տեղական այն թերթերն որք Պէրպէրի գրաւման առթիւ աննպաստ հրատարակութիւններ ըրած էին, պաշտօնական ազդարարութիւն ստացեր են՝ թէ ի դէպ կրկնութեան՝ իրենց դէմ դատ պիտի բացուի և կամ պիտի խափանուին։

—Զօր. Անտէրսըն որոշեր է անգլիեգիպտական բանակէն զօրախումբեր ղրկել մէկ քանի կարեւոր քաղաքներ, ուր գրգռութիւն կ՚տիրէ Անգլիացւոց դէմ։

ԱՆԳԼԻԱ.—Լէմինկդընի քաղաքապետութեան խորհուրդն որոշեց որ Դրաֆալկարի տարեդարձին առթիւ քաղաքը դրօշներով չզարդարուի։ Լրագիրք ցաւ կ՚յայտնեն այս որոշման դէմ ըսելով որ Ֆրանսայի նման մեծ ազգ մը, որ ժամանակաւ Անգլիոյ թշնամին էր, և այժմ բարեկամն է, պիտի չվրդովի այսպիսի ցոյցի մը հանդէպ, որ իր դիւրազգացութիւններն վիրաւորելու հանգամանքը չունի։

ՀԱՊՇԱՍՏԱՆԻ կայսեր կողմէ Զարին ու մայր կայսրուհւոյն ղրկուած նուէրներուն մէջ կան հինգ գեղեցիկ նժոյգ և գոհարեղէններ։ Մենելիք՝ մայր կայսրուհւոյն ուղղեալ նամակին մէջ շնորհակալութիւն կ՚յայտնէ՝ Հապէշստանի և Իտալիոյ պատերազմի պահուն Կարմիր Խաչի պաշտօնեաներ ղրկած ըլլալուն համար ի Հապէշստան։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՔ.— Նիւ-Եորքէ կ՚հեռագրեն թէ անցեալ ԳՇ. Նաւային սպայք կարեւոր գումարում մը ունեցեր են զինուորական գործողութեանց կատարեալ յատակագիծ մը պատրաստելու, երբ Սպանիոյ հետ կռիւ մը ծագի։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՃԱՊՈՆ. — Ճապոնցի Արիսուկավա իշխանն եւ Իդօ մարքիզն որք եւրոպական մայրաքաղաքաց մէջ ուղեւորութիւն մը կատարեցին, ջերմ ընդունելութիւն գտան յԱնգլիա ։ Այս պարագայ Ճապոնի քաղաքական մէկ քանի անձնաւորութեանց փափաք ներշնչեց կատարեալ զինակցութիւն մը կազմելու Անգլիոյ եւ Ճապոնի միջեւ՝ նպատակ ունենալով անյաջողութեան մատնել զՌուսիա, ի հարկին պարտաւորելով զնա երկուքի բաժնելու իր զինուորական զօրութիւնն՝ Հնդկաստանի եւ Մանչուրիի միջեւ։ Ճապոնի գրէթէ բոլոր թերթերը նպաստաւոր կարծիք կ՚յայտնեն եւ մէկ քանին մինչեւ իսկ զինակցութիւնը կնքուած կը նկատեն։ Թերթ մը միայն հակառակ կարծիք կ՚յայտնէ ըսելով որ Անգլիա իր քաղաքականութեան պատճառաւ չի կրնար ընդունիլ այս կարգի զինակցութիւն մը։

ԱՌՒԵՏՐ. ՊԱՑՄԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.— Բարիզէ Սեպտ. 18 թուով կ՚հեռագրեն թէ Անգլիա առեւտրական նոր պայմանագրութիւն մը կնքեր է Թունուզի մասին։ Անգլիա կ՚հրաժարի 1875ի պայմանագրութենէն։ Թունուզ այժմ յանձն կ՚առնու մինչեւ տասնեւհինգ տարի անգլ. բրդեղէններէն ըստ արժէքին հարիւրին հինգէն աւելի մաքս չառնուլ։ Ցարդ կ՚առնուէր հարիւրին ութ։

ՀՈԼԱՆՏԱ.— Արենհայմի մօտ Սմիգպէքի չէնքին մէջ, ուր կ՚գտնուի ազգային արուեստահանդէսը, վերջերս հրդեհ ծագելով բոլոր մասերն այրեցան. ի մէջ այլոց բնագիտութեան ճիւղն եւ ձիարձակարանը. բան մը չազատուեցաւ։ Սեղանի ոսկեայ և արծաթեայ սպասներն հալեցան. գոհարեղինաց և մուշտակի մեծարժէք հաւաքածոներ փճացան։ Վայրի անասնոց զառագեղ մ՚ալ հրոյ ճարակ եղաւ ։ Զօրախումբ մը հրաման ստացած էր սպաննել փախչել փորձող վայրի անասունները։

ՊՈՄՊԱՅԻ մէջ չաբաթական 25 մահ կ՚պատահի ժանտախտէ եւ 76՝ հընտախտէ։

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԱՓՐԻԿԷ . — Սեպտ. 1ին ի Պէնին անգլ. հիւպատոսին նախագահութեամբ ատեան մը սկսաւ դատել Նանա ցեղապետն ու իր մարդերն, որք ամբաստանուած էին թէ Նիկէրի ծովեզերքէն ղրկուած անգլ. արշաւախումբը յարձակած են։ Ցեղապետին մարդերէն երկքն իբրեւ մարդասպան մահուան դատապարտուեցան որոց երկուքին գլխակները 24 ժամ ի ետև զրուեցան ։ Նրրորդը, մահու պատժոյն գործադրութեան առջի իրիկունն, անձնասպան եղաւ ։ Գալով Նանայի, քննութիւնք դեռ չաւարտեցան։

ԱՆՇԽԱՆԱԿԱՆ ԱՆՃԻՈԼԻԼՕ.—Սպանիոյ վախճանեալ վարչապետ Մ. Քանովասի սպաննող անիշխանական Անճիօլիլօ, ինչպէս հեռագիրը ծանոյց, մահուան դատապարտուելով խեղդամահ եղաւ։ Սպանիոյ մահու պատիժը բանտին մէջ կ՚գործադրուի ։ Դատապարտեալը 24 ժամ առաջ մատուռ մը կ՚տարուի և այսպէս կ՚իմանայ իր վախճանը ։ Կ՚աղօթէ\ կ՚ապաշխարէ և պատարագի կ՚ունկնդրէ։ Բայց Անճիօլիլօ, իբրեւ անիշխանական, մերժեց կրօնից մխիթարութիւնն և սակայն, ըստ օրինի, մատուռը տարուեցաւ։ Անճիօլիլօ ձեռքերն ու ոտքերը կապուած կառափնատեղին տարուելով յանձնուեցաւ դահիճին. Նորէն մերժեց եկեղեցւոյ պաշտօնէից մխիթարութիւնն և սկսաւ անիշխանականութեան զաղրոգել։ Դահիճն անմիջապէս խեղդանն անցուց Անճիօլիլոյի պարանոցն և մահու պատիժը գործադրեց ։

Մալիւմադ իր երեկի թուոյն յաւելուածովը դրած է Անճիօլիլոի խեղդամահ ըլլալու պատկերն՝ հանդերձ նկարագրութեամբ։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՎԻԵՆՆԱ, 19 սեպտ.— Ֆրանց Ժոզեֆ կայսր Բէչդա ժամանեց ։

ԲԱՐԻԶ.— Բանամայի գործին համար ամբաստանեալք մտադիր են գումարում մը ունենալով, միասին քննել իրենց դէմ եղած ամբաստանութիւնը։

ՀՌՈՄ.—Արքայական հրամանագիր մը ռազմական նախարար կարգեց զՄ. Ծիանդուրբօ եւ կրթական նախարար՝ Մ. Քոտրոնքի։

ԿԱՐՈՂ ՈՒՍՈՒՑԻՉ ՄԸ, որ դըպրոցի տնօրէն ալ կրնայ ըլլալ, քաջավարժ հայերէնի, ֆրանսերէնի և գրականութեան ուսուցման և հմուտ թուրքերէնի և գիտական, պատմական, աշխարհագրական ճիւղերու, տրամադրելի է պաշտօնավարութեան համար։ Առաջնակարգ վկայագրեր ունի։ Դիմել Բիւզանդիոնի Տնօրէնութեան։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երէկ, Ս. Պատրիարք Հայրն, ընկերակցութեամբ Իլիաս էֆ. Զայեանի եւ Մուչեղ վրդ.ի, նաեւ հեծեալ երկու ոստիկան զինուորներու և Թաղապետական պաշտօնեայներու, ժամը 6½ին Զավզաֆաչայի, Ֆիլորիայի, Ղալաթարիայի ճամբով հասաւ Այսթէֆանոս։ Հոն ռուսական նորաշէն վանքն այցելելով, ամէն կողմ պտտեցաւ, և ոսկերոտեաց դամբարանն իջնելով, հոգեհանգիստ ըրաւ։— Ֆլորիայի մէջ այցելեց Ցակոբ պէյ Տատեանի։—Այսթէֆանոսի եկեղեցին ժամանելուն, հոծ բազմութիւն մը խռնուած էր։ Հոն անձամբ Ս. Պատրիարք Հայրն, և ապա Առաքել պէյ Տատեանի և Տիւսաֆաչայի այցելեց։ Ժամը 12ին դարձաւ Մաքրիգիւղ։

—Բաղէշէ կ'գրեն մեզ օգոստ. 27 Թուով թէ առաջն. տեղապահ Տ. Եղիշէ Ծ. Վ. Զիլինկիրեան օգոստ. 21ին հոն հասեր է քաղաքի վիճակի մէջ։ Խանդավառ ընդունելութիւն մը գտեր է ժողովրդէն, որ լեցուցած էր ճամբաներն եւ տանիքները։ Կ'առաջնորդուի Կարմրակ եկեղեցին, որոյ բեմէն ժողովրդեան կ'հաղորդէ Երուսաղեմի և Կ. Պոլսոյ Ս. Պատրիարքներուն օրհնութիւնն եւ ողջոյնը։ Ժողովուրդը չատ կ'ուրախանայ։ Առաջնորդարանին մէջ քիչ մը հանգստանալէ յետոյ երեւելիներու ընկերակցութեամբ այցելութեան գացեր է կուսակալ Էօմէր պէյի։ Երկու օր ետքը, չաբաթ, դարձեալ կ'երթայ կուսակալին իր պաշտօնագրերը մատուցանելու, և նահանգին ուրիշ բարձր պաշտօնեաներն ալ կ'տեսնէ, որոց ամէնուն կողմէ յարգանօք կ'ընդունուի։ Կիրակի Կարմրակի եկեղեցին կ'կարդացուի Պատրիարքական կոնդակն, յետ որոյ ժամու մը չափ քարոզ կ'խօսի, զոր մտադիւր կ'ունկնդրէ ժողովուրդն։ Ի մէջ այլոց կ'խօսի բացուելիք Մանկանոցին վրայ եւ դպրոցներուն վիճակը բարելաւելու պէտքին վրայ։ Նոյն օր իրեն փոխադարձ այցելութեան կուգան կուսակալն իր օգնական Անտոն էֆ.ի հետ, և ժամու մը չափ կ'տեսակցի իրեն հետ։

—Անոր Շապին Գարահիսարէ մայրաքաղաքս հասաւ Տ. Ամբրոսիոս Վրդ. Պուլբուլեան, և այցելութիւն տուաւ Վսեմ. Շէֆիք պէյին։

—Առաջիկայ Սեպտ. 14ին, Խաչվերացի տօնին օրը, Միւռոնի օրհնութիւն պիտի կատարուի Էջմիածնի մէջ։

—Աղեքսանդրիայէ կ'գրեն մեզ.— «Խտիւիէ չոգենաւային վարչութիւնն, որ գաղթական Հայերը ձրիապէս իրենց տեղերը վերադարձնելէն հրաժարած էր, վերջերս Աղեքսանդրիոյ գաղթականաց յանձնաժողովին Թախանձանքներուն վրայ, դարձեալ յանձն կ'առնու ամէն չաբթու իր չոգենաւերով 50 հոգի փոխադրել Պոլիս կամ այլուր։ Աղեքսանդրիոյ հայ աղքատ գաղթականաց յանձնաժողովը 1896 սեպտ.էն ի վեր 2,500 ոսկի հանգանակեր է։»

—Աղեքսանդրիոյ մէջ ալ չքաւոր և անպաշտպան տղոց խնամատարութեան յանձնաժողով մը կազմուեր է, և Աբրահամ պէյ Բաբթող տարեկան 48 ոսկիի նպաստ մը յատկացուցեր է։

—Ծումայի Տ. Արիստակէս քհնյ. Ցովհաննէսեան յետ երկարատեւ հիւանդութեան սեպտ. 1 ԲՇ. ի Տէր հանգեր է 60 տարեկանին մէջ։ 1865ին եկէ Պոլիս գալով Խասգեղի Ս. Ստեփաննոս եկեղեցւոյն մէջ քահանայ ձեռնադրուած էր իր ծննդավայր Ծումայի Ս. Աստուածածնայ եկեղեցւոյն վրայ, ի ձեռն Տ. Ներսէս Սրբազանի, որ այն ատեն Խասգեղի քարոզիչն էր։

— Վանեցէ կ'ծանուցանեն մեզ սեպտ. 7 Թուով թէ կաթողիկոսական այցելու հօվիւ Տ. Արսէն Վ. Վէհունի փափաք յայտնած է Էջմիածին դառնալու, բայց Հայրապետը պատուիրած է որ ժամանակ մ'ալ չարունակէ իր հօգեւոր պաշտօն։

—Բերայի կողմի կրթական տեսուչ Հինդլեան էֆ. բանակցութեան մտած է Թաղ. Խորհրդին հետ օր առաջ բանալ տալու համար Էսաեան վարժարանը։ Ի՞նչ պատճառ կրնայ ըլլալ որ այն վարժարան արձակուրդէն ետքը դեռ չբացուիր։ —Սկիւտարի և շրջակայից կրթական տեսուչ Նաթանեան էֆ. Սկիւտարի, Գուզկունճուքի և Գատըգիւղի վարժարանաց անցեալ չաբաթ այցելութիւններ տուած է, և այս չաբաթ Վոսփորի վարժարանները պիտի այցելէ։

—Ռուսական դեսպանատան Թարգմաններէն Նեվրուզ Աբէթի էֆ., չաբաթ օր Ղալաթիոյ Խորհրդարանն երթալով, Ս. Պատրիարքին հետ տեսակցութիւն մը ունեցաւ։

—Մայր-եկեղեցւոյ գանձատան իրեղէններն այս միջոցիս կ'քննուին եւ կ'տոմարագրուին Նորընտիր Թաղ. Խորհրդոյ հսկողութեան ներկայութեամբ։ Այս առթիւ գանձատունէն գտնուած է հին տումար մը, որ Պէզճեան Ցարութիւն Ամիրայի ժամանակէն մնացած է, և այն ատենուան Թանկագին իրեղինաց և եկեղեցական զարդուց մանրամասնութիւնը կ'ներկայացնէ պարզատումար հաշուով։ Երբ զուգակշիռ ըլլայ, արդեօք ի՞նչ տարբերութիւններ երեւան պիտի ելնեն։

—Մայր-եկեղեցւոյ դպրաց դասն երջանկայիշատակ Պէզճեան Ցարութիւն Ամիրայի կտակին համար խնդիր մատուցած է կրօն. Ժողովին, պատճառաբանելով թէ մեծանուն Ամիրային ուրիշ եկեղեցեաց կտակներուն բնութիւնը չունի իրենցն, այլ 1886 յունիս 23ին խնդրոյ առարկայ եղած տունն, նոյն ժամանակի կրօն. Ժողովէն հաստատուած եւ Տ. Ցարութիւն Ս. Պատրիարքէն վաւերացուած է, որով իր վերջնական լուծումը գտած է խնդիրը։ Կրօն. Ժողովը, ինչպէս կ'լսենք, Խառն Ժողովի ատենին Նստին պիտի հաշուէ այս խնդիր։ Ակնկալ չենք համարիր այս մասին երկտող ծանօթութիւն մը.—Ցիշեալ դպրաց դասը Պէզճեանի կտակով Մայր-եկեղեցւոյ Թաղային սնտուկը ծանր բեռ մը պատած է։ Վարժարանաց եւ դպրաց ուսումնարանին երաժշտ - դասատուին ամսականն ամբողջապէս ինք կ'վճարէ։ Նոյնպէս բոլոր եկեղեցական չապիկները կ'չինէ և եկեղեցական գիրքերն ինք փէնլով եկեղեցւոյն կ'նուիրէ. մինչդեռ ուրիշ եկեղեցեաց Թաղ. Խորհուրդներն այս ամէնուն ծախքը Թաղային սնտուկէն կ'յանձնեն։

—Աչգալուրկ Սեբաստացի Թադէոս Պալըզալեան, իբրեւ ազգային փոստատապօր, հանգստեան համեստ ամսաթոշակ մը յատկացուած էր Պատրիարքարանի սնտուկէն, Նուրեան էֆ.ի վերջին անգամ Քաղաքական Ժողովոյ ատենապետ եղած միջոցին։ Տնտեսական խնայութեան պատճառաւ, թէեւ ուրիշներուն մաս մը չհասաւ, բայց աչգալուրկին ամսաթոշակը դադրեցաւ։ Թադէոս Պատուելին խնդրագիր մատուցած է կրօնական Ժողովին, որ զինք կրօնագիտութեան և բարոյագիտութեան ուսուցիչ կարգէ վարժարանի մը։ Ժողովը խոստացեր է այսօրուան Նստին մէջ տնօրինել զարժանը։

—Դպրեվանքի չրջանաւարտներէն Միքայէլ էֆ. Նալպանդեան (Աշգէեան) որ տարիէ մ'ի վեր Կարնոյ Սրճնեան մայր վարժարանին մէջ դասախօսութիւն կ'ընէր, և արժանաւոր ուսուցիչ մ'է, Պոլիս եկած ըլլալով, մնայուն դասատուի պաշտօն ստանձնեց Նոր-Գիւղի Ազգային Մանկանոցին մէջ։

—Մանկրեան Տ. Բարսեղ Վրդ. որ Սիս կ'գտնուի, խնդրեր է Հաճըն երթալ իր ծնողքն և պարագաները տեսնելու։ Իրեն գրուեր է թէ առ այժմ Սիս պէտք է մնայ ցնոր տնօրինութիւն։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՔՈԼԷԺ, տնօրէնութեամբ Մ. Ֆօռէ, ի Տրոկման փողոց, Թիւ 2-4, Ռուսիոյ դեսպանատան ետեւը։

Հայ տղաք դասական ուսուցման յատկացեալ այս կրթարանին մէջ կարող են յառաջ տանիլ ֆրանսերէնի, հայերէնի և թուրքերէնի լիակատար ուսումը։ Ֆրանսական հիմնագիրը կատարելապէս յար և նման է Ֆրանսայի Լիսէներու հիմնագրոյն։ Հաստատութիւնը կ'ընդունի գիչերօթիկներ, կէսգիչերօթիկներ, և ցերեկեայ աշակերտներ։ Արձանագրութիւնք, ծկսեալ Օգս. 29 (Սեպտ. 10), ամէն օր, առաւօտեան ժամ 10էն մինչև երեկոյեան ժամ 4։ Դասերը կ'սկսին Սեպտ. 8/20ին։

20—11

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Բէդկերապուրկի օսմ. դեսպանատան խորհրդական անուանեցաւ նոյն դեսպանատան Ա. քարտուղար Պէհճէտ պէյ։ Լոնտոնի օսմ. փոխ հիւպատոս անուանեցաւ Խալիլ էֆ.։

—Հալէպի Անտիոք գաւառակին Գայմագամ անուանեցաւ Քիլիսի Գայմագամ Րէշիտ պէյ, որուն յաջորդեց Անտիոքի Գայմագամ Լութֆի պէյ։ Պիթլիսի Մալազկերտ գաւառակին Գայմագամ անուանեցաւ Բիգգայի Գայմագամ Ապտիւրրահման էֆ.։

—Շապին Գարահիսարի Նաիպ անուանեցաւ Էսկիշէհրի նաիպին Նուիպ Վէյէտտին էֆ.։

—Հելլենական պատերազմի չքադրամ տրուեցաւ կայս. Թիկնապահ ու Թնդանօթաձիգ զօրաց մարզիչ Կրուպպ փաշայի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԶԵԿՈՒՑՄՈՒՆՔ

«Ֆրանսայի կառավարութեան Նախագահ Մ. Ֆ. Ֆօռ և արտաքին գործոց Նախարար Մ. Հանոթօ Բարեգործական Պազարին նուիրեցին՝ Սէվրի (յախճապակիի) գործարանին արտադրութիւններէն զանազան գեղակերտ և Թանկագին առարկաներ։»

—«Տիարպէքիրի Նահանգէն՝ Բարեգործական Պազարին համար՝ մինչև հիմակ երկու անգամէն 35,183 ղրշ. դրամ և 136 կտոր զանազան Թանկագին առարկաներ ղրկուած են։ Կուսակալութեան այս ընծայքը գնահատելի ու գոհութեան արժանի է։»

ՌՈՒՍԻՈՅ Նախորդ դեսպան Մ. Նէլիտով, ի մօտոյ մայրաքաղաքս մեկնելուն առթիւ, երէկ Բ. Դուռը գնաց և այցելութիւն տալով Մեծ-Եպարքոսին, արտաքին գործոց Նախարարին, Պետական Խորհրդոյ Նախագահին, Ներքին գործոց Նախարարին և միւս նախարարաց, հրաժեշտի ողջոյնը տուաւ։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. —Ամերիկայի ու Շուէտի դեսպանք երէկ Բ. Դուռն երթալով, յաջորդաբար տեսակցեցան Մեծ-Եպարքոսին ու արտաքին գործոց Նախարարին հետ։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ դեսպան Մ. Քամպոն երէկ իրիկուն Ֆրանսա ուղեւորեցաւ արեւելեան ճեպընթաց կառախումբով։ Կայարանը կ'գտնուէին Ռուսիոյ նախորդ դեսպան Մ. Նէլիտով, Ա. Թարգման Մ. Մաքսիմով, Մ. Պէռժէ, Խարիճիյէի Թարգմանն և այլք որք ողջերթ մաղթեցին Մ. Քամպոնի։ Դեսպանը նախ իր կնոջ մօտ պիտի երթայ որ Ֆրանսայի ջերմուկներէ մին կ'գտնուի։

ՀՈԼԱՆՏԱԿԱՆ դեսպանն երէկ արձակուրդով մեկնեցաւ մայրաքաղաքէս։

ԿԱՅՍ. ԻՐԱՏԷ մը հրամայեց որ պատերազմի դաշտին վրայ մեռնողներու զաւակաց կալուածներու ինթիգալի գործողութենէն ո և է տուրք և այլն չառնուի։

ՇՆՈՐՀԱԻՈՐՈՒԹԻՒՆ.—Շուէտի Օսքար Թագաւորին գահակալութեան 25րդ տարեդարձին առթիւ, Վեհ. Սուլթանը շնորհաւորական հեռագիր ուղղեց։

ՀԱՑՏԷԼՊԷՐԿԻ համալսարանին աստուածաբանութեան ուսուցիչ Տքթ. Ստալպէրգ Մէրքս ՇԲ. մայրաքաղաքս եկաւ արեւելեան ճեպընթաց կառախումբով։ Տքթ. Մէրքս, որ նշանաւոր արեւելագէտ մ'է, վեց չաբաթի չափ հոս պիտի մնայ և Շէյխի զանազան խնդրոց վրայ ուսումնասիրութիւններ պիտի կատարէ։

ԳԵՐՄԱՆ կառավարութեան կողմէ Պարոն Էտուարտ ֆոն տէր Կոլց, պսակաւոր աստուածաբանութեան, մայրաքաղաքս եկած է տասն օրէ ի վեր և Հալէպի աստուածաբանական վարժարանին ձեռագրոց վրայ ուսումնասիրութիւններ կ'կատարէ։ Ֆոն տէր Կոլց ի մօտոյ Այնօրօզ պիտի երթայ։

ՎԻԵՆՆԱՅԻ օսմ. դեսպան Նասրի պէյ օսմ. կառավարութեան կողմէ պատուիրակ պիտի կարգուի՝ Կարմիր Խաչի համաժողովին ի Վիեննա։

ՎԱՌՆԱՅԷ մեզ կ'գրեն Սեպտ. 7ին. —«Պուլկարիա գտնուող չատ մը Հայեր կ'փափաքին Պոլիս դառնալ։ Բայց հիւպատոսն անցագիր չի տար անոնց որք առանց անցագրի եկած էին։—Պուլկար իշխանապետութիւնն, ըստ առաջարկութեան Բ. Դրան, արտաքսեց Պուլկարիոյ մէջ գտնուող քսան յեղափոխականներ։ Ժողովուրդը գոհ մնաց։ Կ'ըսուի թէ այդ վտանգաւոր մարդիկ Եւրոպա գացեր են։—Վառնայի մէջ ջերմը սաստկացած է, թէեւ մահաբեր չէ այնքան։ Խաղող գրեթէ չկայ, ողողումներուն պատճառաւ։ Ձմերուկ եւ սեխ չատ են, եւ անոնց կ'պարտինք ջերմը։»

ՀԵՐՔՈՒՄ.— Սկիւպէ Սեպտ. 7 Թուով կ'հեռագրեն թէ, կ'ըսէ Մալիւմադ, բոլորովին անհիմն է Պոլիդիչէ Քոռէսբոնտէնցի այն լուր թէ ի Բէզգրին Արնաւուտները չփոթութիւն յարուցած ըլլան։ Սկիւպի հեռագրատունէն այդ լուրին վերաբերեալ հեռագիր ալ չէ քաշուեր։

ՍԿԻՒՊԷ նոյն Թուով կ'հեռագրեն առ Մալիւմադ թէ Սերպիոյ սահմանագլխոյն վրայ կատարեալ անդորրութիւն կ'տիրէ։

Մ. ՄԱՐՔՈՎ, Կ.Պոլսոյ պուլկար գործակատարն, որ Սոֆիա կ'գտնուէր արձակուրդով, երէկ մայրաքաղաքս դարձաւ եւրոպական կառախումբով։

ԱՆԳԼԻՈՅ դեսպան Սըր Ֆիլիբ Քըրրի, ՇԲ. հաչտութեան կնքուելէն յետոյ, պահականաւով պտոյտ մը կատարեց Մարմարայի մէջ։

—Դեսպանն այսօր սեղան մը կուտայ Քաբուրդալայի Մահարաճային։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ Մարի Լուիզ իշխանուհւոյն անուան տօնախմբութեան առթիւ, երէկ առտու գոհաբանական աղօթք կարդացուեցաւ Էկզարքարանի մատրան մէջ՝ նախագահութեամբ Ամեն. Տ. Եոսիֆի։ Ներկայ էին գործակատարութեան Ա. քարտուղարը, պաշտօնեայք եւ պուլկար երեւելիք։ Ցետոյ չնորհաւորութիւնք կատարուեցան։

ԹԵՆՊԷՔԻՐԻ ՌԷժիին բաժնետարց ընդհ. ժողովը չաբաթ տեղի ունեցաւ լսելու Վարչական Խորհրդին տեղեկագիրն և 5րդ տարեչրջանի հաչիւներն, որք կ'հասնէին մինչեւ Փետր. վերջ (Հ. Տ.)։ Նախագահն էր Սըր Էտկար Վինսընդ։ 25,000 բաժիններէ, որոցմէ կազմուած է Ընկերութիւնը, 23,000ը ներկայացուած էին։ Այդ ժամանակամիջոցին զուտ չահ եղած է 13,429.98 օսմ. ոսկի։ 1895ին ծախուած թէնպէքիներու քանակութիւնն էր 1,461,864 քիլօ. 1896ին եղած է 1,763,216։ Թուրքիոյ մէջ չորս միլիոն քիլոէ աւելի թէնպէքի կ'սպառի, որուն մեծ մասը մաքսանենգութեամբ կ'ներածուի։ Ընկերութիւնն այս առթիւ կայս. կառավարութեան ուշադրութիւնն հրաւիրած է։ Տարեչրջանին վերջը պատրաստ կար 3,567,082 քիլօ գործածելի թէնպէքի, որուն 1,311,350ը Թուրքիոյ մէջ և մնացեալն ալ Թուրքիայէ դուրս։ Հասոյթք բաղդատմամբ նախորդ տարեչրջանին, հարիւրին 20.99 աւելի եղած են և ծախքերն 18.87 պակաս։ Տուրքերն ալ միասին հաչուելով՝ չահագործութեան ընդհանուր ծախուց խառն հասութից հետ համեմատութիւնն է 49.81 %, անցեալ տարեչրջանին 68.87 էր։ Թէմպէքիներու արժեգինը վաճառմանց հետ բաղդատելով 52.32 % է. 1895ին 54.45 էր։ Ելմտական կացութիւնը բաւական հաստատուած է՝ երբեմն պարտքերն և պարտաթուղթերու կէսը դրամագլխի բաժնեթուղթի վերածուելով։ Ընկերութեան պարտքը մի միայն կ'բաղկանայ 90,200 օսմ. ոսկւոյ պարտաթուղթերէ։ Պահեստի զանազան գումարներն են 31,135 ոսկի և պաչար 75,651։ Վարչութեան տեղեկագիրն ու հաչիւներն ընդունուեցան։ Սըր Էտկար Վինսընդ, Մ. Ֆարնէդի, Մ. Օպուանօ, Բանճիրի պէյ, Մ. Պէռժէ, Մ. Նավիլ և Մ. Մալէ վերընտրուեցան երրորդ անգամ Վարչական Խորհրդոյ։

ՍԱՄՈՍԷ կ'գրեն թէ Վաթիի մէջ ի մօտոյ չոգենաւային տեղական ընկերութիւն մը պիտի կազմուի։ Առայժմ երեք չոգենաւ պիտի ունենայ, որոց երկուքն պիտի բանին Ատալիա-Իզմիր-կղզիներու եւ Սամոս-Քասսոսի գծերուն վրայ։ Երրորդ չոգենաւն ալ կղզիին նաւահանգիստներուն եւ հանդիպակաց ծովեզերաց միջեւ պիտի երթեւեկէ։ Ընկերութեան բաժնեթուղթերու իւրաքանչիւրին գինն է տասն օսմ. ոսկի։

ԴԱՐԴԱՆԷԼԷՆ կ'գրեն թէ ամսոյս 6ին, ՇԲ. օրը, կատարուեր են առաջադրեալ նչանառութեան փորձերը։ Նոյն օրը Միջերկրականի նեղուցին հրամատարք, Զինուորական Քննիչ Յանձնաժողովոյ անդամ և նեղուցին ընդհ. քննիչ Ասաֆ փաչա, ինչպէս նաեւ օսմ. նաւատորմին հրամատար Հասան Րամի փաչա Համիտիէ կոչուած ամրութիւնն երթալով, Նորտէնֆէլտի հսկայ թնդանօթներով նչանառութեան փորձեր կատարուեր են՝ Ասաֆ փաչայի հրամատարութեամբ։ Դիմացի եզերքին վրայ, Քիլիտ-իւլ-Պահր գիւղին արեւմտեան կողմն, 3 հազար մեդր հեռաւորութեամբ զետեղուած էր պլիտականերկ նչանակէտ մը։ Թնդանօթաձիգ զօրքերը մեծ ճարտարութիւն ցոյց տուեր են, զի արձակուած բոլոր ռումբերն ալ դիպեր են նչանակէտին։ Կիրակին օրն ալ խոչոր թնդանօթներով փորձեր պիտի կատարուէին նեղուցին եւրոպական եզերքին վրայ։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ. — Եանեայի զօրաբանակին հրամատարը ծրագիր մը մատուցեր է կայս. կառավարութեան՝ Եանեայի և Մանաստըրի միջեւ երկաթուղի մը չինելու համար։ Հրամատարն յայտարարեր է թէ գիծը պիտի չինեն Եանեայի ամրաչէն զինուորք, որով ելմտական գանձուն բեռ պիտի չըլլայ։

ՍՊԱՐԱՊԵՏԻ Դրան պիտոյից ճիւղին դեր-նախագահ Ահմէտ Աֆիֆ փաչա երէկ արձակուրդով Քարլսպատի ջերմուկներն ուղեւորեցաւ։

ՍԵՐՊԻՈՅ դեսպանին համար թէեւ ծանուցուեցաւ թէ Պելկրատ ուղեւորած է, սակայն վերջին պահուն մէկ քանի օրուան համար յետաձգեր է ուղեւորութիւնը։

ՔԱԲՈՒՐԴԱԼԱՅԻ Մահարաճան առաջի օրը Մեծ կղզին գնաց և միջօրէի ճաչն հոն ընելով իրիկուան Բերա դարձաւ։

ԹԷՐՍԱՆԷԻ կողմէ գնուած խտաական չոգենաւ մը երէկ իրիկուն Թէրսանէ մտաւ։

ՊՐՈՒՍԱՅԻ Թաղապետական պարտէզին մէջ կիրակի գիչեր նուագահանդէս մը տրուեցաւ ի նպաստ Բարեգործական Պազարին։ Հասոյթն 35,000 ղրշ. է աւելի եղաւ։ Պարտէզին մէջ պատրաստուած չքասեղանէն ալ երկու հազար ղրշ. գոյացաւ։

ՏՈՔԹՈՐ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՎԿԱՅԵԱԼ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ—ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Հաստատեալ յամին 1852

Նորահնար գործիքի մը միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակռաները, մէկ անգամէն վայրկենապէս կը լեցնեն, ցաւով դիմել եւ բուժուած վերադառնալ։ Կատարելագործեալ եղանակաւ, նուրբ, ճաչակաւոր եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, դէմքի չափաւորութիւն (ըստ տարիքի), ծամողութիւն, եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորելով։ «Սկոռբիթ» կոչուած բերնի հիւանդութիւնը, երեք այցելութեամբ կատարելապէս կը բուժեն, ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու, եւ նորահնար աքցաններու միջոցաւ առանց ցաւի տառապանութիւն։

Թիւ 396 Մեծ-Փողոց Բերա (Եանիի գարեջրատան վրայի յարկը հիչդ Զչյատուգճեանց դէմ)։

Գատըգիւղի յաճախորդք կրնան դիմել նաեւ իրենց բնակարանը Թիւ 1 նոր բացուած Խրխօվէլի փողոց ամէն օր։

Ց. Գ. — Հաւաստելու համար Եւրոպիոյ եւ Ամերիկայի առաջին կարգի ատամնաբոյժերու, ձմեռները կիրակի օրերն ալ, ինչպէս նաեւ մինչեւ կէս գիչեր հիւանդ կ'ընդունին Բերայի գործատեղինին։

ԱՓՐԻԿԵԱՆ Տրիպոլսոյ ժողովուրդն 50 երիվար նուիրեր է օսմ. հեծելազորաց համար։

ՍԵՒ ԼԵՌՆՑԻ ՈՒՍԱՆՈՂՔ.—Կայս. հրամանաւ, ամէն տարի Սեւ Լեռնցի 10 ուսանողք ձրի կ'ընդունուին Սուլթանիէ վարժարանը։ Այս տարի 10 ուսանողք ուսումնաւարտ եղած եւ անոնց տեղ 10 նոր ուսանողներ արձանագրուած են։

ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ դեսպանն եւս երէկ արձակուրդով Սպանիա ուղեւորեցաւ։

ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ բժշկական վարժարանին ուսանողներէն Ցակոբ էֆ. եւ Էօմէր Ֆարուգ էֆ. Բէչի քննութիւն տալով Տոքթորութեան վկայական ստացեր են։

ՔԱԼԻՄՆՈՍ կղզւոյն առջեւ մէկ քանի անձեր սպունգ որսալու ատեն, ջուրին մէջ չունչերնին կտրելով մեռեր են։

ՊՈԼՍՈՅ Քիւչիւք Բազար Թաղին մէջ Սալահէտտին անուն մարդ մը առջի գիչերը դաչոյնով վիրաւորեց մրգավաճառ Իպրահիմը։ Վիրաւորեալը թէեւ հիւանդանոց տարուեցաւ, սակայն քիչ յետոյ մեռաւ։ Ոճրագործը ձերբակալուեցաւ։

ԿԱՌՔԻ ԱՐԿԱԾ.— Երէկ իրիկուն Ենիճամիի կամարին տակ Քիրեաքիցա անուն յոյն կին մը վարձու կառքի մը տակ մնալով ծանրապէս վիրաւորուեցաւ։ Կինն Ցունաց հիւանդանոցը տարուեցաւ. կառապանը՝ Նէճիպ ձերբակալուեցաւ։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐԵՐ

Ս. ՍԷՊԱՍՏԻԵՆ, 20 Սեպտ.—Սպանիոյ արտաքին գործոց նախարարն այսօր տեսակցեցաւ Ամերիկայի նորընտիր դեսպան զօր. Ուտֆորտի հետ։ Դեսպանն, յանուն իր կառավարութեան, յայտարարեց թէ Մ. Նահանգաց պարտքն է պնդել, որպէս զի Քուպայի պատերազմը շուտով աւարտի։ Եթէ մինչև Հոկտ.ի վերջը չաւարտի, Մ. Նահանգներն անմիջապէս կարեւորը պիտի տնօրինեն Քուպայի կատարեալ ու տեւական խաղաղութիւնն ապահովցնելու։ Այս յայտարարութիւն բուռն տպաւորութիւն յառաջ բերաւ քաղաքական ակմբոց մէջ։

ԲԱՐԻԶ.— Ալժէրիի կառավարիչ Մ. Ժիւլ Քամպոն, որուն համար ծանուցուեցաւ թէ ուրիշ պաշտօնի պիտի կոչուի, կամ կառավարչութիւնը պիտի չարունակէ եւ կամ Լոնտոնի դեսպան պիտի կարգուի։

ԱԹԷՆՔ.—Ցունաստանի կողմէ կարգեալ երկու պատուիրակները վաղը (այսօր) ճամբայ կ'ելնեն դէպ ի Կ. Պոլիս։ Հաչտութեան վերջնական դաչնադրութիւնը պիտի ստորագրուի յառաջիկայ ՇԲ.։ Կ'յուսացուի թէ Երեսփ. Ժողովը մեծամասնութեամբ ընդունի հաչտութեան պայմանները։ Թեսալիոյ խնդրոյն կարգադրութիւնն հելլէն հայրենասիրաց աւելի ուշադրութեան առարկայ եղած է։

Տոքթ. Մ. Մասիսեան պատիւ ունի ծանուցանել թէ գաւառներու մէջ բազմամեայ փորձառութիւն ստացած, այժմ վերահաստատուած է Գատըգիւղ Սագըզ Աղաճ Բուչէն փողոցն կ'դարմանէ մասնաւորապէս ներքին և ծննդաբանական հիւանդութիւններ, կ'կատարէ վիրաբուժական ամէն գործողութիւն։ Ի դիւրութիւն Պոլսեցւոց յաճախորդաց, կ'գտնուի ամէն Գչ. և Ուրբաթ Գում-Գաբու Սղասիօն ճատտէսի Զարիֆեան դեղարանն։ Աղքատաց ձրի դարման Դչ. կէս օրէ վերջ իր տունն։ Իսկ Գչ. նոյն դեղարանը։ 29-40

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

ՓԱԿՈՒՄ		
Օսմ. քօնսօլիտէ Սէրի Դ. Օ՛Ն Ռ.	24	16¹/
Ամէնէն բարձր գին »	24	25
Ամէնէն վար գին »	24	16
Ռումէլիի երկաթ. գոց. ֆր.	116	37¹
Ամէնէն բարձր գին	117	—
Ամէնէն վար գին	116	37½
ԲԱՑՈՒՄ, 9 Սեպտեմբեր		
Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ. Օ. Ռ.	24	15
Ռումէլիի երկաթուղի ֆր.	116	—
Օսմանիյէ »	—	—
Ռէժի »	—	—
Օսմ. Պանքա »	15	10
Քրէտի ժէնէրալ օթթօմ. »	7	07
Երկրագործական Պանքա »	9	—
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալ. Ա. Ռ.	3	14
Օսմ. Ապահ. ընկեր. »	4	12
Թրամուէյ բաժնեթ.	685	—
» Ժուիսանս	230	—
Թրամուէյ պարտաթ. ֆր	496	—
Տէրքօսի ջուրի ընկ. »	332	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ »	470	—
ՄԹՈՒՀԱՆՑ		
Քոնսօլիտէ ութ օրուան Օ. Ռ.	3	—
» մէկ ամսուան » »	—	—
Ռում. երկ. ութ օրուան » »	—	—
» » մէկ ամսուան » »	—	—
ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ		
20 ֆրանքնոց ղրշ.	87	14
Անգլիական ոսկի »	110	00
Բօլ Էմբէռիալ »	89	25
Քրիմեց »	51	07
Մէճիտիյէ արծաթ »	107	25
Ռուպլի Թղթադրամ Օ. Ռ.	8	57
ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ		
Լոնտոն 3 ամիս ղրշ.	109	3/16
Փարիզ 3 » ֆր.	23	05
Ֆիօրին մանուտ »	10	90

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, 20 Սեպտ.		
Օսմ. քոնս. Սէրի Ա. Ա. Ռ.	65	50
» » » Բ. »	42	—
» » » Դ. »	24	37
» » » Դ.) բաց. »	22	25
) գոց. »	22	25
Փոխառութիւն Դասալը »	80	50
» Օսմ. 3½ % »	99	—
Օսմ. Կայս. Պանքա »	14	—
Այտընի երկաթուղի »	16	56
Եգիպտական Միացեալ »	107	75
Անգլ. քոնսօլիտէ »	111	63
Հելլենական 5 % »	31	50
Մօնօբօլ հելլենական 4 % »	36	—
Ռանթ » 4 % »	26	50
Պուլկ. փոխառ. 6 % 1888 »	95	—
» նոր » 6 % 1892 »	94	—
Փոխան. Փարիզի վրայ »	25	37½
Դրամադէպ »	2	—
ՎԻԵՆՆԱ, 20 Սեպտ.		
Փոխան. Փարիզի վրայ ֆիօր.	47	55
» Լոնտոնի վրայ »	119	85
Ռումէլիի երկաթուղի »	64	80
Օսմ. Ռէժի »	156	50
ՓԱՐԻԶ, 20 Սեպտ.		
Օսմ. քոնս. Սէրի Դ.) բաց. ֆր.	22	55
) գոց. »	22	47
» » » Բ. »	41	70
» » » Դ. »	24	40
Օսմանիէ »	—	—
Ռումէլիի երկաթուղի »	117	50
Օսմ. Ռէժի »	334	—
Օսմ. Կայս. Պանքա »	603	—
Ֆրանս. Ռանթ 3 % Գ. Կ. »	103	40
Քրէտի Լիոնէ »	791	—
Պանք տը Բարի »	855	—
Սուէզի բաժնեթուղթ »	3253	—
Իտալական Ռանթ »	93	25
Սպանիական արտաքին »	61	78
Չէք Լոնտոնի վրայ »	25	200
Դրամադէպ »	2	—
ՊԵՐԼԻՆ, 20 Սեպտ.		
Օսմ. փոխառութիւն 1888 մարք	94	60
Ռումէլիի երկաթուղի »	119	60
Անատ. երկ. պարտաթղթ. »	93	—
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս. »	20	265

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 12,438,000
ՀԱՍՈՅԹ 1895 ՏԱՐԻՈՅ 3,161,300

ՆՈՐԹՀՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,671,100
ՀԱՍՈՅԹ 1894 ՏԱՐԻՈՅ 1,245,300

Ընկերութիւնս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաև երբ ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչև ցարդ տուժած գումարին 20,000,000 Անգլ. Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
‹ՄԱՐԻԹԱՅՄ›

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 5,000,000 — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 100,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարները խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ Թիւ 22 և 22 կր. սենեակներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Ց. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
Գ. ԳԱԲՐԻԷԼԵԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանել որ ամէն օր մինչև կէսօր կը գտնուի նախկին տեղն Սկիւտարի շուկան Մանքէմէ փողոց պարսիկ ծխավաճառին վերի յարկը։ Կէսօրէն վերջ Բերա Կալաթա-Սէրայի Լարմարանին դիմաց Թիւ 200 աթարըմանն Ա. յարկ Թիւ 3։ Վկայեալ եւ ծանօթ ատամնաբոյժն յանձն կ'առնու ախտային վիրաբուժական ամէն գործողութիւնք ի հարկին թմրեցուցիչ դեղերով։ Նոր դրութեամբ կը պատրաստէ բերնի մէջ դնելի յարմար առանց կոտի առանց զսպանակի և արմատներու վրայ առանց քիմքի, պտուտակաւոր արհեստական ամէն ձեւ ակռայ։ Դիմողք գոհ պիտի մնան գիններու չափաւորութենէն եւ գործողութեանց կատարելութենէն։ Գչ. խորհրդակցութիւնք ձրի։ 49—53

ՆՈՐԱՏԻՊ ՄԱՏԵԱՆՔ

ՔՆՆԱԿԱՆ ԿՐՕՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

հանդերձ Աստուածաբանութեամբ Կրօնից

ՏԷՐ ՍԱՀԱԿ ՔԱՀՆԱՅԻ ՏԷՐ ՍԱՐԳՍԵԱՆ

(Բ. Տպագրութիւն)

Ընդարձակեալ ի հեղինակէն

Իբր երկնապատիկ ծոխութեամբ 1040 երեսներէ բաղկացեալ ամէն կարեւոր խնդրոյք եւ լուծմամբք նոցին.

Կ'ծախուի ամէն գրավաճառաց քով
ԳԻՆ 20 ՂՐՇ. 3—3

ԼՕԳՈՒՄԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ
ՍԱՐԳԻՍ ԱԼԱՄԵԱՆԻ
Եսկի Զապթիէի դէմ Նº. 57

Սարգիս Ալամեան կ'շինէ քաճկական Լոգումի ամէն տեսակները մեծ յաջողութեամբ, և համեմատապէս աւելի աժան կ'ծախէ։ Դիմողները շատ գոհ կ'մնան և տուփերով գուրպը զրկելու համար յանձնարարութիւններ ալ կ'ընեն։ Փնդաշով, կաղնորի ևլն. Լոգումի տեսակներէն զատ, նուշով մասնաւոր անուշեղէն մ'ալ յօրինած է, որ մեծ ընդունելութիւն գտած է։ Բ. Դրան հրապարակին մօտ կեդրոնական դիրք մ'ունի իր գործանոց։ 6—6

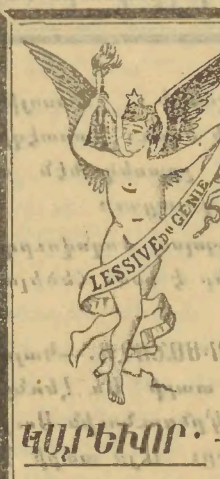

Ճ ԵՐՄԱԿԵՂԷՆ ԵՒԼՆ. ԼՈՒԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԳՈՐԾԱԾԵՑԷՔ

ԼԷՍՍԻՎ ՏԻՒ ԺԷՆԻՆ

ԾԱՆՔԻ ԵՒ ԺԱՄԱՆԱԿԻ ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՔՐՈՒԹԵԱՆ ԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ
ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ
ՃԵՐՄԱԿԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ԵՒ ԱՅԼՈՑ ՀԱԿԱՆԵՒՈՒՄ

ԿԱՐԵՒՈՐ. — ԼԷՍՍԻՎ ՏԻՒ ԺԷՆԻՆ ԲՆԱՒ ՉԻ ՄԱՇԵՑՆԵՐ

ԵՒՐՈՊԻՈՅ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ 100,000,000 ՔԻԼՕ ՏԱՐԵԿԱՆ ՍՊԱՌՈՒՄ

ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԵԱՆ ԿԵՐՊԸ ԽԻՍՏ ԴԻՒՐԻՆ՝ ԽՐԱՏԱՆՁԻՐ ԲԱՔԵԹԻ ՎՐԱՅ ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ

ՓՆՏՌԵՑԷՔ ամէն տեղ և ի մասնաւորի

ՊՕԼՍՈՅ ԿՈՂՄԸ
Կ. Սուքէնեան Կամուրջին գլուխը և Պանը գիւղ.
«Պին պիր Չէշիտ» Պահճէ Գաբու.
Դեղարան Գասապեան Պահճէ Գաբու.
» Ծաննի Կամուրջին գլուխը.
Մահմուտ Փաշա Քիւրքճի խանի դիմաց Թիւ 131 մաղի ներկ ծախող Աբամ Սողանճեանի քով։
ԲԵՐԱՅԻ ԿՈՂՄԸ. — Պօն Մարշէ.
«Էքոնոմիք» Սօսիէթէ Գօ-Օբէրաթիվ.
«Ալապաստեօզ» Բերա Մեծ Փողոց Թ. 311
Ընդհ. Ներկայացուցիչք Արեւելքի
Հ. ԵՒ Ա. ՍԻՄՈՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ
Թօփ-Հանէ Խան, Մեսամբոլ

ՃՇՄԱՐԻՏ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ

ՍԻՆԿԵՐ

ԼԱՒԱԳՈՅՆՆ ԱՄԲՈՂՋ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ
ՄԻԱԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ Կ. ՆԱՅՏԼԻՆԿԷՐ
ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ Ի ԳԱՒԱՌՍ ԵՒ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ

ԲԵՐԱ. — Մեծ-Փողոց Կալաթա Սէրայի Լիսէին դիմաց։
ՂԱԼԱԹԻԱ. — 1. Սէնկէր խան, Թիւնէլի եանը։ 2. Գարաքէօյի մօտ Թիւ 120, Շիշլիի Թրամուէյներու կայարանին դիմաց։
ՊՈԼԻՍ. — Սիրքէճի, Հօճա-Փաշա, Պապը Ալի ծառուղի Թիւ 11։

ՀՐԱՇԱԼԻ ՍՊԵՂԱՆԻ ՄՈՐԹԻ

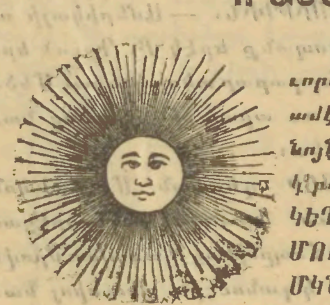

Այս հրաշալի պատրաստութիւն ցարդ գտնուած կարեւորագոյն և ԲԱՑԱՐՁԱԿ ԴԵՂՆ է ՄՈՐԹԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ ամէն ձեւին համար։ Տղոց և մեծերու աչքերէն և մարմնոյն այլ մասերէն ամէն բորբոքում կ'վանէ, և շուտով կ'բուժէ — ՎԷՐԵՐ, ՊԱԼԱՐՆԵՐ, ԱՅՏՈՒՑՆԵՐ, ԲԱՂՑԿԵՂՆ խակ (եթէ ժամանակին առնուի)) ՈՒՌԵՑՔՆԵՐ, ՄՈՐԹԻ ԲՈՐԲՈՔՈՒՄՆԵՐ, ՑՕԴԱՑԱՒՈՏ անդամներ, ՄԿՆԱՑՈՒՑՆԵՐ, ԳԼԽՈՒ վէրքեր, ՈՏՔԻ ցաւեր, ԳԵԼՈՒՄ, ԴԱՃԱՐՈՒՄ, ՁԵՌՔԻ քեռքրտուքներ, ղանակի ԿՏՐԱԾՆԵՐ, ԱՉՔԻ բորբոքումներ, լաւագոյն ՕԾԱՆԵԼԻՔ ԱՉՔԻ, ԷՐԱՍԻ համար մէկ հատիկ դեղ, որ կ'գործէ, երբ բժշկաց դեղօրայք ի դերեւ կ'ելնեն։ ԱՇԻԼԻԿ վէրքին, գլխու ԹԵՓԻՆ, ՕՁԱԽՏԻ ԲՈՐՈՏՈՒԹԵԱՆ, ԳՈՆՁԻ, ՄՈՐԹԱՅԻՆ ՀԻՒԾԱԽՏԻ, ՔՈՍԻ, և նմանօրինակ հիւանդութիւններու գերազանց դեղ և դարման։

Հրահանգ գործածութեան. — ՑԵԴԱՅԱՒԻ, ԳԼԽՈՒՄԻ, ՄԿՆԱՑՈՒՆՑԻ, և ՄԷՋՔԻ ԲՈՒՆՈՒԽԼՈՒ և այլ ամէն ներքին ցաւերու համար այս Օծանելիքով աղէկ շփէ օրն երկիցս։ — ԱՆԴԱՄԱԼՈՒԾՈՒԹԵԱՆ համար օծէ ողնայարն և բռնուած մասն օրը մէկ-երկու անգամ, օծէ բորբոքած աչքն, առտու իրիկուն քսէ ԿՈՇՏԵՐՈՒՆ լաթ մը օծելով, նմանապէս ՈՏՔԻ ցաւերուն համար։ Ամէն տեսակ ՎԷՐԵՐՈՒ համար այս սպեղանին դրէ՝ վէրքն և շրջակայ բորբոքեալ մասերը գոցելու չափ մեծ լաթով մը, 24 ժամն անգամ մը փոխեցէք։ Եթէ շատ թարախ հոսի կամ շատ ցաւ ըլլայ, կամ եթէ լաթն իյնայ, նշան է մօտալուտ պաքքինման։ ՈՉ ՄԷԿ ՏՈՒՆ կամ ՆԱՒ պէտք է զուրկ ըլլայ սոյն սպեղանիէն։ Գին 3 շիլ. 6 բ. և 5 շիլ մէկ տուփը։ ՀՐԱՇԱԼԻ ՄՈՐԹԻ ՍՊԵՂԱՆԻ Ընկ. որ յ'Օճալօ. Մ. Նաճ: Կ. Պոլիս, միակ կեդրոնատեղին ԷՏՄԸՆՏ ՔԱՐՈՒԱՆԱ. Ընդհ. Անգլ. վաճառատուն, 95—97 Կալաթա-Շիշլիի Թրամվայի կայարան, Վոյվոտայի քով։ Կ. Պոլիս։

ԲՕՈՒԷԼԻ ԱՆԻՍՈՆԻ ՊԱԼՍԱՄ

Հազի, հարբուխի, շունչի կարճութեան, ընդարձակութեան դէմ, ևլն.

Այս թանկագին դեղը տարօրինակ յատկութիւն ունի անմիջապէս ափոփելու հարբուխը, հազը, կոկորդի ցաւը, դժուարաշնչութիւնն, ևլն։ Իր ազդեցութիւնը կ'ընէ կարծրացած մաղասը կակուղցնելով և արտաքսումը դիւրացնելով։ Կոկորդի անհաճոյ խուխուռումներով գիշեր ցերեկ հազցող եւ հանգիստը կորսնցնող անձինք կը հանգստանան եւ մէկ շիշը բաւ է հիւանդութիւնը բուժելու։ Այս անման դեղ հրաշքներ կը գործէ շնչարգելութեան, հինցած հազի, էնֆլիւէնցայի եւ ուրիշ պարագաներու մէջ։

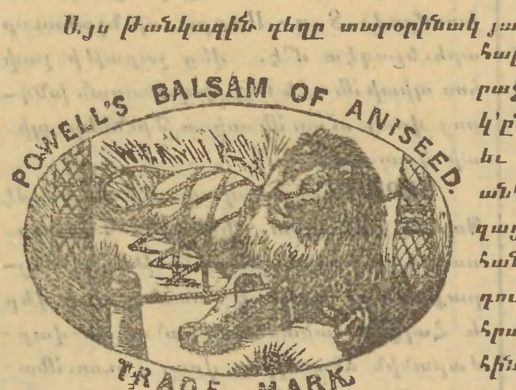

ՎԿԱՅԱԳԻՐ

Ստորագրեալս, Թուրքոմէր Հագգը էֆ., բնակեալ Տօփանէ-Թաշէյ, Թիւ 25, կը վկայեմ որ 40 տարիէ ի վեր շնչարգելութենէ տառապելով համբաւաւոր բժիշկներուն դիմեցի եւ շատ ստակ վատնեցի, բայց օգուտ չտեսայ. հիւանդութիւնն օրէ օր սաստկացաւ։ Ինչ ընելիքս չէի գիտեր, երբ բարեկամներ խորհուրդ տուին որ դիմեմ Կալաթա, Վոյվոտայի պահականոցին քով, Թիւ 95-97, Պ. Էտ. Քարուանայի Անգլ. վաճառատունէն հոն ծախուած «ԲՕՈՒԷԼԻ ԱՆԻՍՈՆԻ ՊԱԼՍԱՄ»ը գործածեցի եւ 3 ամսուն կատարելապէս բժշկուեցայ։ Եւ զայս հրատարակելը մարդասիրական պարտք կը համարիմ։ Կ. Պոլիս, 4 ապր. 92. Ստորգր. ԷՍԱԹ ՀԱԳԳԸ

Ընդհ. Մթերանոց Էտմոնտ Քարուանայի անգլ. վաճառատունը Կալաթա, Վոյվոտա փողոց Թ. 95-97։ Կը գտնուի նաև բոլոր դեղարաններն և դեղավաճառաց քով։

ՄՈԳԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

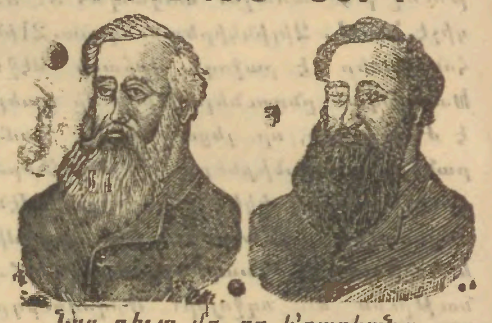

Նոր գիւտ մը, որ կ'բաղկանայ արմատներու նիւթէ ու խոտերէ, մազերու գոյնը սեւի կամ շագանակագոյնի կ'վերածէ մնականին նման։ Սպիտակ կամ կարմիր մազերը կ'վերածուին բաց շագանակագոյնի և կամ մութ սեւի։ Փորձը ցոյց տուած է որ այս ներկ ուրիշներէն գերազանց է և այնքան հնականին նման է որ մանրադիտին դիտողն անգամ կ'խաբուի։ Մազերուն անկումը կ'արգիլէ, թեփերը կ'վանէ ու մեքենը կ'պահէ մազերը։ Գործածելէն եղանակը. — Գործածելէ առաջ սրուակն աղէկ մը շարժել յետոյ փոքր չափ մը պնակի մէջ դնել և սանտրով կամ խոզանակ մը թեթեւ մը թրջելով մազերուն լաւ մը քսել, այնպէս որ ամբողջ մազերը թրջէ, մինչեւ չորնալը գլուխը բաց կենալ։ Վաճառատեղին է Թուրքիոյ մէջ իր միակ գործակալին Էտմոն Գարուանայի. անգլ. ընդհ. մթերանոց՝ 95—97. Ղալաթիա, Եուքսէք-գալտըրըմ, Վոյվոտա, Կալաթա-Շիշլիի Թրամվէյներու կայարանին մօտ։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ
Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Տրապիզոնէ և Պաթումէ Մարսիլիա կանոնաւոր ճանապարհորդութիւն
Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »

Ուղղակի եւ արագ ուղեւորութիւն

Նաւուղղէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ԲՐՂՊՈՒՆ
Մումհանէ փողոց Թ. 1

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ՝ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ
ՏՊԱՐԱՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ» ՕՐԱԳՐՈՅ
Կ. Պոլիս, Նº 38, Պապը Ալի Ճատտէսի

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի (82)

ԺՕՐԺ ՕՆԷ
ԿԵՆԱՑ ՊԱՅՔԱՐՆԵՐԸ
ՏՈՔԴՈՐ ՌԱՄՕ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

Նա էր խօսողն. և ա՛յն առ որ կը խօսէր՝ չէր լսեր անոր խօսքը։ Միշտ ընկղմած էր նոյն ահարկու զառանցանքին մէջ, որ հուպ ընդ հուպ կը դառնէր, թողլով զայն աւելի ցաւագին ու աւելի ուժաթափ վիճակի մը մէջ, կեանքն յամրաբար այլ ապահովապէս մաշելով։ Եւ զայն կորզելու համար ա՛յս քունէն որ մահուան յաջորդելու կը թուէր, խօսեցեալը կը խօսէր, կ'աղաչէր անոր, խանդավառ ու տառապագին գորովանօք։ Այս մթութեան մէջ, այս լռութեան մէջտեղ, երազայոյզ և միանգամայն տխուր տեսարան մը կ'ընծայէր այս ողջ մարդն որ սիրային խօսքերով կը ջանար զարթեցնել այս կիսամեռը։

Ռամօ, անյագ ականջով մը, մտիկ կ'ընէր։ Ռոպէր ապահով ըլլալով որ ինքն առանձին էր, քանի որ Ջուլիան մեկնած, Ռոզալի պառկած, կնքահայրն պատրաստապէս փակուած էր իր սենեակը ձեռնպահութեան մէջ, Ամբիէնի անշարժ ձեռքին վրայ ծռած՝ կը մրմնջէր որ իր սիրտն յորդէր։

—Կարելի՞ բան է որ կորսնցնենք զքեզ, զքե՛զ որ այնքան անուշ, այնքան բարի, այնքան գորովագութ ես։ Ի՛նչ պիտի ըլլայ մեր կեանքն, երբ այլեւս մեր մէջ չգտնուիս։ Ո՛րքան կսկիծներ, ի՛նչ յուսահատութիւն, աւաղ, անոնց համար որք պիտի թողուն զքեզ որ մեկնիս։ Պիտի չափենք այն դատարկութիւնը զոր պիտի թողու բացակայութիւնդ, պիտի ջանանք փնտռել, վերստանալ զքեզ, բայց դուն այլեւս պիտի չլսես... Եւ շատ ուշ մնացած պիտի ըլլանք։ Սակայն, անմեկնելի յիմարութեան մը մէջ, պիտի բաւէր բանականութեան նշոյլ մը, որպէս զի ազատուիս... Եթէ նա՛ զոր անդադար կը կանչես, երբ այս վայրկենիս պէս անշարժ չես, հասնէր գալ, եթէ մոռնար անիրաւութիւններն որոց պատասխանատու չես դո՛ւն, յիշելու համար միայն վայելչութիւնդ, գորովդ, պէտք է ապրէիր, վասն զի անոր բարկութեան պատճառած կը փշրուիս և անոր յամառ պատճառաւ պիտի մեռնիս։ Եւ ես դժբախտ եմ, դատապարտուած եմ ներկայ ըլլալու այս անիրաւութեան, հանդուրժելու այս անարդարութեան, և չեմ կարող բան մ'ընել քեզ համար։ Սակայն կը սիրես զիս. բայց զքեզ սպանողին համար ունեցած սէրդ աւելի զօրաւոր է։ Սիրելի փոքրիկ, ձեռքդ տենդահար կ'այրի։ Կը լսե՞ս ձայնս։ Արթնցի՛ր, մի՛ մնար հոդ, միշտ մրմնջելով այնպիսի խօսքեր որք գլխուդ կը դաշակծեն... Հայրդ պիտի գայ... Այո՛, պիտի պատժէ իր ծնրագիր... հայրդ չէ կրցած անոր հետ խօսիլ. Բուռն ու խիստ եղած է... Այսպէս պէտք չէր վարուէր վարպետին հետ... Նա պիտի չկրնար դիմադրել արցունքներուն... Եւ ես պիտի խանդաղատեցնեմ զինքն, ապա թէ ոչ այլեւս սիրտ չկրէր իր կուրծքին մէջ... Ո՛հ, սիրելի Ամբիէն, ի՛նչ բանի առջեւ պիտի նահանջեմ, որպէս զի ամոքում մը ճարեմ քեզ... Որպիսի՜ չարչարանք մ'է ինծի տեսնել տառապանքդ և անկարող ըլլալ զքեզ ազատելու... Կ'ամմ՛ն զքեզ, չգիտեմ ինչ վազելի յիմարութեան մը համար։ Բայց վաղը, բուժուած, քաջ, երջանիկ, եթէ կրկնես զի՞ս ուրիշ մը սիրելու համար, պիտի չփորձեմ չարիք ընել քեզ... Այլապէս և յուսահատութեամբ պիտի մեռնիմ, այնչափ երջանկութիւն եւ ուրախութիւն մաղթելով քեզ։ Ամե՛ն կարելի՞ բան է։ Անցաւո՞ր յիմարութիւն մ'է զառածի մենէ, համբերող եղէ, պզտէ. պիտի վերադառնայ առ քեզ և այլեւս միշտ պիտի չունենաս, այլեւս աչքերուդ մէջ պիտի տեսնենք միայն զուարթութիւն և բերնիդ վրայ ալ միշտ ժպիտներ։

Գլուխը տաքցած, իր մտածներուն մէջ կը ճնշէր դեռատի աղջկան ձեռքն, երբ թէ կ'ուզէր անոր սիրտն առնել և ի փոխարէն տալ իր առողջութիւնը։ Զգաց որ այս ձեռքը կը շարժէր իր ձեռքին մէջ, ոտք ելաւ և Ամբիէնի աչքերը բացուած տեսաւ մութին մէջ։ Աղջիկը ճիգով մը դարձաւ, և ճանչնալով իր բարեկամն, ըսաւ.

—Դո՞ւն ես, Ռոպէր... Կնքահայրս այլեւս հոս չէ՞։

Պահ մը վարանեցաւ, յետոյ աւելի տկար ձայնով մը յարեց.

—Եւ ո՞ւր է հայրիկս։ Կը փափաքիմ տեսնել զինքը...

—Պահ մ'առաջ հոս էր, սիրելիս, բայց կը քնանայիր. պատասխանեց երիտասարդը։

Ամբիէն կսկծալի ժպիտ մը ունեցաւ։

—Այո՛, քնացած ատենս կուգայ... Այդպէս կ'ըսէք ինծի... Բայց ես երբեք հոս չեմ գտներ զինքն, երբ կ'արթննամ...

Քանի մը րոպէ լռեց, յետոյ սրտաճմլիկ շեշտով մը յարեց.

—Եւ սակայն շատ ցաւ կը պատճառէ ինծի. շա՜տ ցաւ... Աւա՜ղ...

Աչքերը պղտորեցան, գլուխը նորէն բարձին վրայ ինկաւ, քանիցս մրմնջեց. աւա՜ղ... Եւ նորէն զառանցանաց մէջ ինկաւ։

Ռոպէր, յուսահատած, իր հրատաշոր ճակատը խոնարհեցուց այն ձեռքին վրայ զոր Ամբիէն ետ չէր քաշած, և Ռամօ լսեց որ կը հեծկլտար։ Այն ատեն աւելի կորաքամակ, աւելի տխուր, աւելի տարաբախտ, գրեթէ զարհուրած, այս տաղնապներու և այս վիշտերու պատկերէն խոյս տալով, մութին մէջ, երբեւ յանցաւոր մը, Տոքդորը նոյն քայլով նորէն վար իջաւ սանդուղէն և իր գրասենեակը վերադարձաւ։

Քալեց. այլեւս չէր կարող տեղ մը կենալ և բուռն յուզում մը կ'եռար ներսիդին։ Իր մտածութիւնն ուրիշ ընթացք մը առած էր։ Այլեւս չէր յիշեր ո՛չ զԲոնշիգա և ո՛չ զՄիւնզել։ Շնացող ամոլն անհետացած էր։ Իր միտքը կ'զբաղեցնէր միայն փոքրիկ հիւանդն, որուն նիւթապէս այնքան մօտ և որմէ բարոյապէս այնքան հեռի էր։ Կը տեսնէր սպիտակազարդ սենեակն, և վարագոյրներուն տակ, ուր բազմիցս պատսպարած էին մանկան խաղաղ և գեղածիծաղ հանգիստը, ցաւագին ու զարհուրելի քունոյ մը հեւքը կը լսէր։ Տառապողն էր ա՛յն անոյշ արարածն զոր այնքան գորովանօք սիրած էր և որոյ համբոյրները կը յուզէին իր սիրտն, և ինքն չէր ջանար փրկել զայն։

Փորձեց ինքն իրեն հետ վիճաբանիլ։ Ըսաւ ինքնիրեն. Ի՛նչ փոյթս այս աղջիկը։ Զիս ճանչնար զինքն։ Եթէ հարկ չըլլար բացատրութիւններ տալ ընկերութեան, որոց առջեւ կը նահանջեմ, տունէս պիտի վռնտէի զինքը։ Զիս սիրեր, չեմ կարող սիրել զինքն։ Այնքան ուրիշ պատրանաց վրայ հատ մ'ալ աւելցուցած պիտի ըլլամ։ Այս բժշկական կնոջ և իր տարփածուին անհարազա՞տը սիրել, ամօ՞թն ընդունիլ եւ հաճութի՞ւն տալ։

Թարգմանեց Բ Մ. ՊՕՂԱՃԵԱՆ (Շար.)